

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ

**МАТЕРІАЛИ
VII НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
7 ЧЕРВНЯ 2023 РОКУ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ

**Матеріали
VII науково-практичної студентської конференції**

07 червня 2023 року

Частина I

**Житомир
2023**

УДК 336:338
Ф 59

Рекомендовано до видання Вченою радою Поліського національного університету (протокол №12 від 22.06.2023 р.)

Редакційна колегія:

- Ковальчук О. Д.** – декан факультету інформаційних технологій, обліку та фінансів, к. е. н., доцент;
Дема Д. І. – завідувач кафедри фінансів і кредиту, к. е. н., професор;
Віленчук О. М. – д. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту;
Недільська Л. В. – к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту;
Сус Ю. Ю. – к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту (відповідальний секретар).

Ф 59. Фінансове забезпечення економіки : матеріали VII науково-практичної студентської конференції, 07 червня 2023 р. Житомир : Поліський університет. 2023. Ч. 1. 78 с.

Збірник підготовлено з оригіналів доповідей авторів без літературного редагування.

ЗМІСТ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ЗЕМЛІ ГРОМАД ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПІДХОДИ ДО РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ	
<i>Ігор АСТАХОВ</i>	5
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ	
<i>Богдан БОНДАРЧУК</i>	8
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ ГЕОІФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	
<i>Владислав ВАРЧУК</i>	12
КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ МІГРАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ	
<i>Ольга ВОЛКОВА</i>	15
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	
<i>Ілля ДУБОВИК</i>	18
ВЗАЄМОДІЯ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	
<i>Данило КИСЛЮК</i>	22
ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	
<i>Богдан КОБИЛЬКОВ</i>	25
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	
<i>Вадим КОПОШИНСЬКИЙ</i>	29
КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ	
<i>Катерина МАЗУР</i>	32
РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	
<i>Євгеній МЕЛЬНИЧУК</i>	34
СУЧАСНІ ТРЕНДИ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК ТА ПЛАТІЖНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ	
<i>Анастасія МОІСЕЄВА</i>	38
АНАЛІЗ РІВНЯ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ	
<i>Наталія НАУМЧУК</i>	42
ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ДО СТАБІЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ	
<i>Роман ПТАШНИК</i>	47
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	
<i>Леонід РИБЧИНСЬКИЙ</i>	50
ЗНАЧЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ФОРМУВАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	
<i>Анастасія САВИЦЬКА</i>	53

РОЛЬ КРЕДИТУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ Руслана САВЧУК.....	56
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МОНІТОРИНГ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ Юлія СІКАЛЮК.....	60
АКТУАЛЬНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ Ілля СОЛОВЕЙ.....	64
ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ Анастасія СТАРОВОЙТ	67
АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРПОШТА» Тетяна ГОРЧУК.....	71
ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІНИ РОЗОРАНOSTІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ ЖИТОМИРЩИНИ: ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ Дмитро ХОМИЧ.....	75

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ЗЕМЛІ ГРОМАД ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПІДХОДИ ДО РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Ігор АСТАХОВ

Студент Поліського національного університету

Науковий керівник - к. с.-г. н., доцент Корж З. В.

Постановка проблеми. Сільськогосподарські землі є цінним природним ресурсом, який має вирішальне значення для розвитку сільського господарства та забезпечення продовольчої безпеки. Громади Житомирської області, розташовані в серці України, володіють значними площами сільськогосподарських земель, які потребують раціонального використання та збереження.

Раціональне використання сільськогосподарських земель в громадах Житомирської області вимагає розробки та впровадження специфічних підходів, які враховують особливості цього регіону. Для досягнення ефективного використання земельних ресурсів, необхідно враховувати економічні, екологічні та соціальні фактори, а також забезпечувати сталість і збалансованість розвитку сільського господарства. Для досягнення мети раціонального використання сільськогосподарських земель необхідно розробляти та впроваджувати цілісні плани та стратегії розвитку сільського господарства, які враховують особливості конкретних громад. Прозоре управління, партнерська взаємодія між громадами, сільськими господарствами та органами влади, а також активна участь громадськості є важливими елементами успішного розвитку сільськогосподарського сектору.

В даному дослідженні ми розглянемо різні підходи до раціонального використання сільськогосподарських земель громад Житомирської області, аналізуючи економічні, екологічні та соціальні аспекти цього процесу. Подальше розуміння та впровадження цих підходів допоможе громадам досягти сталого розвитку, ефективного використання земельних ресурсів та покращення якості життя їх мешканців.

Виклад основного матеріалу. В сучасному світі збереження та ефективне використання сільськогосподарських земель є одним із найважливіших завдань для забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку сільського господарства. Громади Житомирської області, які володіють значними земельними ресурсами, також стикаються з викликами щодо раціонального використання цих територій.

Раціональне використання сільськогосподарських земель передбачає впровадження підходів, спрямованих на досягнення економічних, екологічних та соціальних цілей. Одним із таких підходів є збереження ґрунтів та їх родючості шляхом впровадження землеробських технологій, що сприяють органічному землеробству, використанню органічних добрив та застосуванню агротехнічних

методів, що забезпечують оптимальне використання земельних ресурсів та збереження екосистем.

Другим важливим аспектом раціонального використання сільськогосподарських земель є забезпечення екологічної стійкості. Це означає уникання надмірного застосування хімічних пестицидів та інших шкідливих речовин, використання системи водозбереження, раціональне планування систем поливу та водних ресурсів, а також захист біорізноманіття та природних екосистем [1-3].

Третім аспектом є соціальна складова раціонального використання сільськогосподарських земель. Важливо враховувати потреби та інтереси місцевих громад, сприяти розвитку сільськогосподарського підприємництва, створювати робочі місця та сприяти забезпеченню соціальної стабільності.

Для досягнення цих цілей необхідно встановити ефективну систему управління сільськогосподарськими землями на рівні громад. Це включає впровадження законодавчих та регуляторних механізмів, створення механізмів планування та моніторингу, залучення громадськості до прийняття рішень та забезпечення прозорості та відкритості процесу управління.

Узагальнюючи, раціональне використання сільськогосподарських земель громад Житомирської області є важливим завданням для досягнення сталого розвитку та екологічної стійкості. Це передбачає впровадження підходів, спрямованих на збереження родючості ґрунтів, забезпечення екологічної стійкості та соціальної відповідальності. Ефективне управління сільськогосподарськими землями на рівні громад є ключовим фактором для досягнення цих цілей та підвищення благополуччя місцевих громад.

Висновки та пропозиції. Раціональне використання сільськогосподарських земель громад Житомирської області є надзвичайно важливим завданням для забезпечення сталого розвитку сільського господарства, продовольчої безпеки та збалансованого використання земельних ресурсів. У даному дослідженні ми розглянули різні підходи до раціонального використання сільськогосподарських земель громад Житомирської області та визначили ключові аспекти цього процесу.

Підходи до раціонального використання сільськогосподарських земель включають збереження родючості ґрунтів, екологічну стійкість та соціальну відповідальність. Шляхом впровадження сучасних землеробських технологій, використання органічних методів та екологічно безпечних підходів до обробки ґрунту, а також зменшення використання хімічних добрив та шкідливих речовин, можна досягти збереження родючості ґрунтів та підвищити якість вирощуваних сільськогосподарських культур.

Соціальна складова раціонального використання сільськогосподарських земель полягає в забезпеченні соціальної відповідальності та підтримки місцевих громад. Важливо враховувати їхні потреби, включати громадськість у процес управління сільськогосподарськими землями та створювати сприятливі умови для розвитку сільського господарства, створення робочих місць та підвищення благополуччя мешканців.

Загалом, раціональне використання сільськогосподарських земель громад Житомирської області є необхідною умовою для сталого розвитку та забезпечення продовольчої безпеки. Застосування екологічно стійких методів, збереження родючості ґрунтів та врахування соціальних аспектів сприятимуть підвищенню ефективності сільського господарства та покращенню якості життя громадськості.

Список літератури

1. Беспалько Р. І. Проблемні питання оптимізації використання землекористувань Геодезія, картографія і аерофотознімання. 2018. Вип. 78. С. 226–229.

2. Боклаг В. А. Зарубіжний досвід у сфері державного управління земельними ресурсами Актуальні проблеми державного управління [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2011-2/doc/6/02.pdf>

3. Данілова О. М. Лісові ландшафти як чинник оптимізації екологічної стабільності території (на прикладі адміністративних районів Прут-Дністерського межиріччя) Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Вип. 483: Географія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т., 2019. С. 42–45.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Богдан БОНДАРЧУК

*Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник - д.е.н., професор Ходаківський С. І.*

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Починаючи з 2014 року українське суспільство значно змінилося. У містах і селах нашої країни є активні жителі муніципальних утворень, які хочуть брати участь у вирішенні проблем суспільства. Мешканці громад мають ідеї щодо покращення свого міста, села, району чи вулиці, організації соціальних, культурних, мистецьких, спортивних заходів тощо. Водночас сьогодні існує низький рівень довіри до всього уряду, включаючи жителів. Отже, одним із можливих рішень проблеми суспільної довіри до органів влади є участь громадян України у прийнятті рішень на центральному та місцевому рівнях.

Успішним міжнародним досвідом у галузі технологій участі громадян у підготовчому процесі та процесі прийняття рішень є партиципаторне бюджетування – громадський бюджет або бюджет участі. Громадянська участь (партиципація) – це процес, в якому громадяни мають можливість безпосередньо впливати на рішення державних органів і контролювати їх виконання. Ідея цивільного бюджету (державний бюджет, цивільний бюджет) полягає у залученні жителів комуни, особливо тих, хто взагалі не хотів зв'язуватися з владою, до обговорення та вирішення проблем на місцевому рівні. Якщо ця мета буде досягнута, можна припустити, що рішення про використання коштів місцевого бюджету будуть приймати не тільки чиновники, а й звичайні громадяни. Це допоможе налагодити співпрацю між місцевими жителями і організаціями місцевого самоврядування, а також підвищити здатність органів місцевого самоврядування вирішувати пріоритетні та проблемні питання, що виникають в ході їх діяльності.

Основний матеріал. Початком нинішнього етапу в історії українського громадянського суспільства стала Революція Гідності. Це стало поштовхом до оновлення та реформатування уряду, продемонструвало вплив громадськості на суспільно-політичні процеси. Сьогодні для побудови демократичної держави в Україні необхідно створити умови для активної участі громадян у державному управлінні та процесах регіонального та місцевого самоврядування, а також встановити громадський контроль за діяльністю органів влади.

Ми згодні з Власенком С. Г., який вважає, що актуальною проблемою України на даний момент є відставання системи державного управління від інтересів і потреб громадянського суспільства [1, С. 290]. Ми вважаємо, що цю

проблему можна вирішити, знайшовши нові механізми та інструменти демократизації системи державного управління.

Так, поступальний розвиток держави залежить від ефективного використання фінансових ресурсів. Отже, основною метою адміністративних дій національних та місцевих органів влади є ефективне управління державними фінансами. В Україні державний фінансовий сектор потребує нових підходів до управління та нових способів покращення використання державних коштів. Реформа державних фінансів, тобто також необхідно приділяти особливу увагу участі громадян в управлінні місцевими органами влади, відкритості та прозорості бюджетної системи.

Протягом вже багатьох років публічні фінанси ототожнювалися з державними фінансами. Однак останнім часом вчені все частіше використовують поняття «публічні фінанси». Зверніть увагу, що ви інтерпретуєте це по-різному.

У свою чергу, склад публічних фінансів визначено законодавством України «Про відкритість для використання державних коштів». відповідно до статті 1 цього закону до державних коштів належать кошти, що надходять з державного бюджету, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, державні фінансові кошти та державні гарантії від Національного банку України, державних банків, державні кредитні кошти та місцеві гарантії, державних цільових фондів та Пенсійного фонду України (ПФР), кошти державного соціального страхування, а також кошти господарюючих суб'єктів державного і муніципального майна, які вони отримують від своєї економічної діяльності [2].

Проте головним інструментом реалізації державної політики в Україні є Державний бюджет, який є одним з видів державних фінансів. Бюджет, в свою чергу, являє собою фонд, забезпечений фінансовими ресурсами, який знаходиться в розпорядженні органів виконавчої влади певного рівня і який використовується для виконання завдань, покладених на них відповідно до закону.

Бюджетна мета включає в себе встановлення та обґрунтування суми коштів, необхідних для досягнення державних цілей на фінансовий рік [3]. За допомогою місцевих бюджетів забезпечується розвиток державних територій, визначається ефективність впливу органів місцевого самоврядування на розвиток економічного потенціалу муніципалітету, ефективність фінансування інвестиційних проєктів на місцевому рівні та ефективність функціонування органів місцевого самоврядування.

Муніципальні домогосподарства незалежні. Це забезпечується за рахунок забезпечення відповідних джерел доходів бюджету та права органів місцевого самоврядування визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України. Муніципальні ради самостійно і незалежно розглядають і затверджують місцеві бюджети [4].

За допомогою місцевих домогосподарств органи місцевого самоврядування реалізують національні програми розвитку економічної діяльності, підтримують вітчизняних виробників, надають конституційні гарантії вирішення соціальних проблем та підвищують добробут населення. Профілактичні, оздоровчі, спортивні та культурні заходи організовуються за рахунок місцевих домогосподарств.

Ефективність бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях залежить від усіх гілок влади, активної громадянської позиції політичних партій, громадських об'єднань та професіоналів різного профілю. Сьогодні представники законодавчої та виконавчої влади Уряду України офіційно заявляють про свої зусилля щодо підвищення прозорості бюджетного процесу та боротьби з корупційними програмами шляхом поліпшення доступу громадськості до інформації та посилення функції контролю на етапах формування та використання бюджетних коштів.

Цінними факторами, що впливають на довіру громадян до органів влади та їх співпрацю, є наступні:

- впровадження новітніх технологій прозорості роботи, що дозволяють здійснювати контроль з боку органів влади, допомагає громадянам просто і безпосередньо отримувати необхідну інформацію;
- енергоефективність, надійність, інформаційна достовірність;
- відкритість діяльності цих органів і безпосереднє спілкування посадових осіб з різними соціальними групами жителів. Влада не лише інформує населення про свою роботу, а й пояснює, обґрунтовує та залучає громадськість до обговорення своєї діяльності та вирішення суспільних проблем;
- врахування громадської думки при підготовці та прийнятті рішень з важливих питань суспільно-політичного та соціально-економічного життя; вільне та об'єктивне висвітлення роботи в засобах масової інформації тощо [5].

Таким чином, бюджетний процес – це чітко регламентована діяльність компетентних органів державної влади та органів місцевого самоврядування з підготовки, розгляду, затвердження та виконання бюджетів, а також з підготовки, розгляду та затвердження звіту про їх виконання.

Висновки та пропозиції. Доведено, що в Україні сфера публічних фінансів потребує нових підходів до управління та пошуку шляхів покращення використання державних коштів), наявні в науковій літературі підходи до визначення понять «державний бюджет», «публічні фінанси», «місцевий бюджет» вказують на багатовимірний характер поняття і відсутність єдиного підходу до тлумачення.

Так, бюджетний процес – це діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування в області бюджетного планування. Він носить організаційний і процедурний характер. Слід зазначити, що бюджетний процес –

це діяльність, результати якої визначаються прийняттям відповідних правових актів офіційного характеру та встановленої законом форми.

Встановлено, що концепція участі розглядає демократію як повноправне самоврядування громадян і являє собою інноваційний фінансовий інструмент. Підкреслюється, що бюджет участі (бюджет громадянина або державний бюджет) впливає на розвиток державних фінансів.

Підкреслюється, що українське суспільство розуміє, що без розвиненої системи місцевого самоврядування, без здатності спільноти самостійно вирішувати економічні, фінансові, культурні та інші проблеми проголошені реформи залишаться суперечливими і неповними.

Список літератури:

1. Бугай Т. В. Бюджетний процес в Україні: теоретичний аспект. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Електронне наукове фахове видання. URL: <http://global-national.in.ua>.

2. Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 30.05.2015 № 183-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19>.

3. Економічна природа бюджету. Finalearn Фінансова аналітика: веб-сайт. URL: <http://www.finalearn.com/lifers-823-1.html>

4. Фундація україно польської співпраці. PAUCI: веб-сайт URL: <http://www.pauci.org/>

5. Бліщук К. Нові підходи в управлінні публічними фінансами. *Ефективність державного управління*. 2017. Вип.1(50) Ч2. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_50/fail/26.pdf.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ ГЕОІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Владислав ВАРЧУК

*Здобувач спеціальності «Комп'ютерні науки»
Науковий керівник - д.е.н., професор Николук О. М.*

Вступ. Розробка та імплементація геоінформаційних технологій у процес моніторингу інвестиційної привабливості територіальних громад (ТГ) формує нові можливості для ефективного управління інвестиціями та вирішення складних багатокритеріальних задач щодо розвитку регіону. Відповідні технології надають зручний інструментарій для збору, обробки, аналізу та візуалізації географічних даних, що дозволяє робити об'єктивні висновки та приймати зважені рішення. Дослідження предметної області, яка охоплює моніторингу інвестиційної привабливості ТГ, є вагомим кроком до діджиталізації процесів управління ними, вдосконалення технологічної бази та використання нових інструментів забезпечення ефективного менеджменту інвестиційним потенціалом. Результати даного дослідження мають практичне значення у контексті інформаційного забезпечення органів державної влади, місцевого самоврядування, інвестиційних компаній та інших зацікавлених сторін. Впровадження геоінформаційних систем моніторингу інвестиційної привабливості є зробити процес управління інвестиціями більш прозорим, ефективним та об'єктивним.

Вклад основного матеріалу. Дослідження предметної області здійснено на основі результатів пошуку та критичного аналізу технологій, які доцільно інтегрувати до геоінформаційної системи. У процесі проектування системи моніторингу інвестиційної привабливості територіальних громад розроблено такі UML-діаграми:

- діаграма прецедентів;
- діаграма станів;
- діаграма послідовності;
- діаграма активності;
- діаграма класів.

Зазначені діаграми побудовано з метою відображення усіх можливих модифікацій, численних сценаріїв та схем, призначених для різних категорій користувачів геоінформаційної системи. Нижче наведено UML-діаграму прецедентів, яка демонструє різні варіанти використання та різні типи користувачів системи (рис. 1).

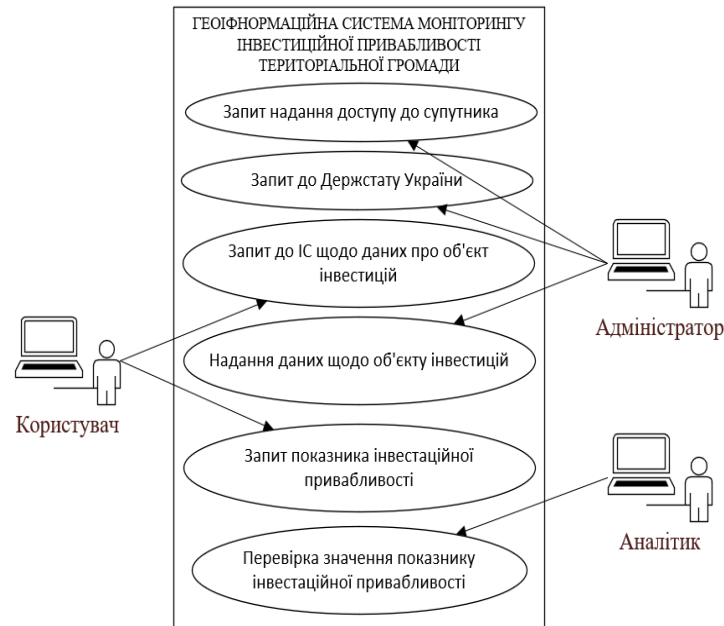

Рис. 1 – UML-діаграма прецедентів

На діаграмі прецедентів зображено три суб'єкта, які взаємодіють у процесі роботи геоінформаційної системи, а саме: «Адміністратор», «Користувач», «Аналітик». Адміністратор – людина відповідальна за обслуговування системи, завантажування даних та їх оновлення, відповідальний за технічну підтримку системи, а також відповідає за створення нових запитів до нових потенційних об'єктів інвестицій. Користувач (або інвестор) – це потенційний клієнт, який використовує інформаційний продукт для пошуку нових об'єктів інвестицій, з метою інвестування коштів. Аналітик – відповідає за перевірку значень показників інвестиційної привабливості, що розраховується вбудованим у систему алгоритмом. Робота аналітика здійснюється здебільшого під час перевірки системи на помилки, щоб уникнути проблем з актуалізацією даних наданою системою.

На рис. 2 відображено UML-діаграма класів, Відображає статичні (декларативні) елементи, такі як: класи, типи даних, їх зміст та відношення. До класів системи віднесено `database()`; `user()`; `investObject()`; `InvestValueCal()`; `recAnalysis()`; `shape()`.

Клас `investObject()` включає змінні для збереження даних, а саме назви об'єкту інвестицій, його місце розташування та масив координат. Також містить назву та посилання до бази даних інформаційної системи, залишились змінна «`resource`», вона не є чітко визначеною, може зберігати різні типи даних і в певному значенні. Позначає різні види ресурсу, який належить обраному об'єкту інвестицій.

Клас `InvesValueCal()` відповідає за розрахунок показника інвестиційної привабливості на основі даних системи. Зберігає у собі назву бази даних та посилання до неї. Головні змінні «`aValue`» і «`bValue`» та «`cValue`» типу «`double`». Розрахунок показника інвестиційної привабливості залишається класу «`investValue`» типу «`float`».

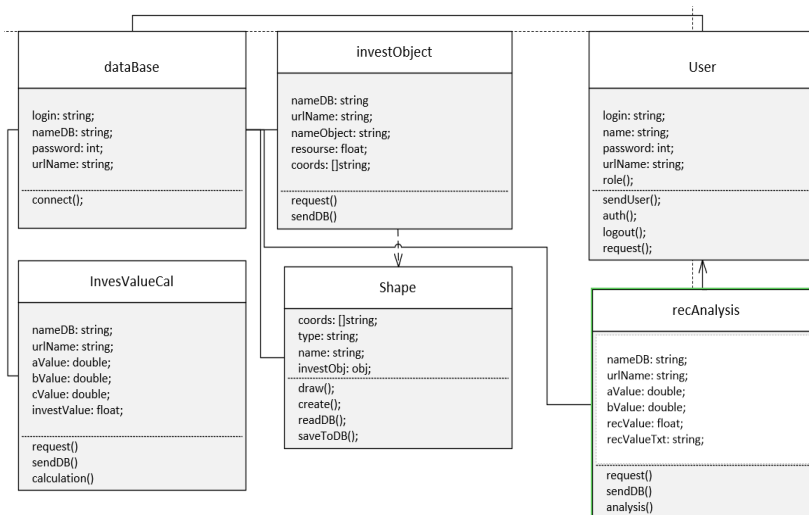

Рис. 2 – UML-діаграма класів.

Клас `recAnalysis()` відповідає у нашій системі за аналіз даних та надання за ними рекомендації користувачеві, як інші має назву та посилання до бази даних. Також дві змінні потрібні для розрахунку, які в свою чергу при розрахунку надають цифрове значення змінної «`recValue`», типу «`float`», яке переведеться у рядковий тип «`string`» змінної «`recValueTxt`» та запишуться у базу даних системи.

Клас `shape()` відповідає за графічне нанесення усіх точок на мапу. Візуально на інтерфейсі відображаються точки, на які можливо навести курсор та отримати детальну інформацію щодо наведеного об'єкту.

Клас `User()` відповідає за зберігання даних авторизації користувачів, а саме інвестора та адміністратора, та їх рівень доступу або ролі у системі.

Клас `dataBase()` відповідає за збереження усіх даних з кожного класу з метою їх обробки та подальшого відстеження змін.

Висновки. Здійснено проектування геоінформаційної системи моніторингу інвестиційної привабливості територіальної громади. Визначено основну мету системи, яка містить в собі створення сучасного інструменту для підвищення рівня інвестиційної привабливості територіальних громад. Побудовано UML-діаграми прецедентів, станів, послідовності, активності діаграма класів та описано та наведено UML-діаграму прецедентів та класів.

Список використаних джерел:

1. Evergreen.com.ua. UML для бізнес-моделювання: для чого потрібні діаграми процесів – URL: <http://surl.li/dslfd> (дата звернення 01.05.2023).
2. Щукін Б. М. «Аналіз інвестиційних проектів». Конспект лекцій, Київ: МАУП, 2002. 128с.

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ МІГРАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

Ольга ВОЛКОВА

*Студентка спеціальності “Публічне управління та адміністрування”
Науковий керівник – д.е.н., професор Данкевич Є. М.*

Постановка проблеми. Кадрове забезпечення органів публічної влади є одним із ключових аспектів успішного функціонування та вирішення викликів, з якими суспільство стикається. У сучасному світі, де міграційні виклики мають значний вплив на економіку, соціальну сферу та політичну систему, кадрове забезпечення органів публічної влади в умовах міграційних процесів стає надзвичайно важливим фактором.

Міграція, як явище, має складний та багатогранний характер, і вона вимагає ефективного управління з боку держави. Органи публічної влади відіграють важливу роль у вирішенні різноманітних питань, пов'язаних з міграцією, таких як соціальна інтеграція мігрантів, захист їх прав та забезпечення публічної безпеки. Для успішного впорядкування цих процесів необхідне належне кадрове забезпечення органів публічної влади [1].

Умови міграційних викликів ставлять перед органами публічної влади ряд особливих завдань та вимог. Вони мають бути готовими ефективно взаємодіяти з мігрантами, враховувати їх потреби та специфіку, а також розуміти та впроваджувати політики, що сприяють соціальній та економічній інтеграції мігрантів. Крім того, органи публічної влади повинні мати належну компетентність та експертизу у сферах міграційних процесів, прав людини, соціального підприємництва та міжнародного співробітництва.

В даному дослідженні ми розглянемо проблематику кадрового забезпечення органів публічної влади в умовах міграційних викликів, проаналізуємо фактори, що впливають на цей процес, а також розглянемо можливі шляхи покращення підготовки та компетентності працівників органів публічної влади для ефективного вирішення міграційних питань.

Виклад основного матеріалу. В сучасному світі міграційні виклики стають все більш актуальними та складними для органів публічної влади. Міграція впливає на всі аспекти життя суспільства, включаючи економіку, соціальну сферу та політичну систему. У зв'язку з цим, ефективне кадрове забезпечення органів публічної влади грає важливу роль у вирішенні цих викликів та забезпеченні сталого розвитку суспільства.

Одним із головних аспектів кадрового забезпечення в умовах міграційних викликів є потреба в належній підготовці та компетентності працівників органів публічної влади. Міграція створює нові соціальні, економічні та політичні

ситуації, на рішення яких потрібна експертна інформація та розуміння відповідних правових та етичних норм. Органи публічної влади повинні бути здатні впроваджувати політики та стратегії, спрямовані на ефективне управління міграційними процесами, забезпечення соціальної інтеграції мігрантів та збереження публічної безпеки [2].

Крім того, необхідно створити систему підтримки та підготовки кадрів для роботи з мігрантами. Це може включати навчання спеціалістів у сферах міжкультурної комунікації, соціального підприємництва, міжнародного права та прав людини. Розвиток таких навичок допоможе працівникам органів публічної влади ефективніше взаємодіяти з мігрантами, розуміти їх потреби та проблеми, а також створювати сприятливі умови для їхньої інтеграції в суспільство.

Окрім цього, важливо забезпечити міжнародну співпрацю та обмін досвідом між органами публічної влади з різних країн. Міграційні виклики мають глобальний характер, і їх ефективне вирішення потребує спільних зусиль та співпраці між державами. Обмін досвідом та передача кращих практик можуть сприяти покращенню кадрового забезпечення органів публічної влади та забезпечити більш ефективну реакцію на міграційні виклики.

Загалом, кадрове забезпечення органів публічної влади в умовах міграційних викликів є невід'ємною частиною ефективного управління міграційними процесами та соціальної інтеграції мігрантів. Належна підготовка працівників, система підтримки та міжнародна співпраця є ключовими факторами, які допоможуть органам публічної влади впоратися з викликами, пов'язаними з міграцією, та створити сталий розвиток та гармонію у суспільстві.

Висновки та пропозиції. Кадрове забезпечення органів публічної влади в умовах міграційних викликів є надзвичайно важливим аспектом успішного управління міграційними процесами. Забезпечення належної підготовки та компетентності працівників органів публічної влади є необхідним для ефективного впровадження політик, спрямованих на соціальну інтеграцію мігрантів, захист їх прав та забезпечення публічної безпеки.

Одним із висновків є необхідність систематичної підготовки та навчання працівників органів публічної влади у сферах, що стосуються міграції. Це включає навички міжкультурної комунікації, міграційного законодавства, прав людини та соціального підприємництва. Розширення знань та компетентності працівників допоможе їм ефективніше взаємодіяти з мігрантами, розуміти їх потреби та проблеми, а також розробляти та реалізовувати політики, спрямовані на соціальну та економічну інтеграцію [3-4].

Крім того, важливо розвивати міжнародну співпрацю та обмін досвідом між органами публічної влади з різних країн. Міграційні виклики мають глобальний характер, і спільна праця та обмін ідеями можуть сприяти покращенню кадрового забезпечення органів публічної влади. Обмін досвідом, передача кращих практик

та взаємне навчання можуть забезпечити більш ефективну відповідь на міграційні виклики та сприяти сталому розвитку суспільства.

Загалом, належне кадрове забезпечення органів публічної влади в умовах міграційних викликів є ключовим фактором для успішного управління міграційними процесами. Підготовка компетентних працівників, система підтримки та міжнародна співпраця є важливими елементами, які сприятимуть вирішенню міграційних питань та забезпеченню сталого розвитку суспільства у контексті міграційних викликів.

Список літератури

1. Гурне Б. Державне управління / Пер.з франц. В. Шовкуна. К.: Основи, 2015. – 165 с.
2. Конституційне право України: Підручник / За ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка, 2010. 735 с.
3. Гонтюк В. А. Компетентнісний підхід в системі управління кадровим потенціалом підприємства. Дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Вінниця, 2019. 212 арк.
4. Ковальова О. М. Сутність кадрового потенціалу та напрями підвищення ефективності. Приазовський економічний вісник. 2018. Вип. 5 (10). С. 218–222. UPL :http://rev.kpu.zp.ua/journals/2018/5_10_uk/39.pdf.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ілля ДУБОВИК

*Здобувач спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник – к.е.н., доцент Швець Т. В.*

Постановка проблема та аналіз основних досліджень. Одним з головних чинників розвитку вітчизняних підприємств у довгостроковому періоді, забезпечення їх конкурентних переваг є інноваційна діяльність. Завдяки освоєнню та впровадженню інновацій в господарську діяльність суб'єктів господарювання з'являється можливість здійснити комерціалізацію наукових розробок, забезпечити актуальність та подальший розвиток підприємств. З огляду на вище зазначене обрана тематика є актуальною не лише з теоретично, але й з практичної точки зору.

Методичною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, які займалися питаннями інноваційного розвитку підприємств, формування інноваційного потенціалу та управління інноваційною діяльністю. Серед таких науковців варто виокремити: Ю. Н. Бажала, Є. І. Бойка, С. В. Глухову, А. В. Гриньову, І. Ю. Єпіфанову, Н. В. Краснокутську, Т. В. Майорову, Т. О. Скрипко, М. В. Чорну, Н. І. Чухрай та ін. Водночас потребують подальших досліджень теоретико-методичні аспекти забезпечення інноваційної діяльності підприємств сфери агробізнесу.

Основний матеріал. Практичні аспекти сучасного стану функціонування то оцінку ефективності інноваційної діяльності досліджено на прикладі приватно (орендного) сільськогосподарського підприємства “Надія” (надалі – ПОСП “Надія”). Підприємство було створено 31.03.2000 р. за юридичною адресою с. Зарубинці Андрушівського району Житомирської області. ПОСП “Надія” спеціалізується на вирощуванні зернових та зернобобових культур (в середньому за три роки питома вага яких склала 70,2 %).

З метою оцінки ефективності інноваційної діяльності було використано метод експертних оцінок, який базується на фахових думках експертів. Відповідно до даної методики оцінку ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства доцільно здійснювати в наступній послідовності: аналіз структури інноваційного потенціалу; виявлення ступеня використання внутрішніх інноваційних можливостей підприємства; оцінка рівня інноваційної активності підприємства [1] (табл. 1).

Оцінка елементів інноваційного потенціалу визначатиме інноваційні можливості підприємства. Теорія та практика свідчить, про наступну тенденцію: чим вище рівень використання складових елементів інноваційного потенціалу, тим більше підприємство має конкурентних переваг для здійснення ефективної інноваційної діяльності. Оцінка використання підприємством кожного з елементів

інноваційного потенціалу здійснювалася з використанням наступних критеріїв: 0 балів – зовсім не використовується потенціал елемента; 1 бал – низький рівень використання; 2 бали – середній рівень та 3 бали – високий рівень використання потенціалу елемента [1; 2].

Рівень інноваційної активності підприємства було досліджено за допомогою узагальнюючого показника – коефіцієнта інноваційної активності підприємства, розрахунок якого здійснюється за наступною методикою [1]:

$$P_{\text{ін.акт.}} = \sum(n) (P_i * W_i) \quad (1),$$

де $P_{\text{ін.акт.}}$ – рівень інноваційної активності підприємства;

P_i – експертна оцінка використання i -того елемента інноваційного потенціалу, бали; W_i – коефіцієнт вагомості i -того елемента інноваційного потенціалу. Оцінку рівня інноваційної активності підприємств доцільно здійснювати за наступною шкалою: від 0 до 4,0 – низький рівень; від 4,1 – до 8,0 – середній рівень; від 8,1 до 11,55 – високий рівень [1].

Таблиця 1

Експертна оцінка ефективності інноваційної діяльності ПОСП “Надія”

Складові	Параметри	Вага	Бали	Зважена оцінка
Виробничі можливості	1.1. Ступінь використання виробничих потужностей		1	
	1.2. Рівень прогресивності технологій		1	
	1.3. Ступінь гнучкості виробництва		2	
Підсумкова оцінка		0,17	4	0,68
Кадрові можливості	2.1. Кваліфікація персоналу		2	
	2.2. Ступінь готовності персоналу до змін		1	
	2.3. Дієвість наявної системи мотивації персоналу		1	
	2.4. Креативність та ініціативності персоналу		1	
Підсумкова оцінка		0,18	5	0,90
Науково-технічні можливості	3.1. Рівень витрат на інновації в собівартості товарної продукції		1	
	3.2. Рівень використання розробок		1	
	3.3. Частка персоналу, яка займається науковими розробками у загальній чисельності персоналу		1	
Підсумкова оцінка		0,16	3	0,48
Маркетингові можливості	4.1. Ефективність застосування каналів розподілу товарів		2	
	4.2. Ступінь гнучкості цінової політики		1	
	4.3. Рівень використання реклами		1	
	4.4. Дієвість збутової системи		2	
Підсумкова оцінка		0,16	6	0,96
Організаційні можливості	5.1. Ступінь інноваційності організаційної структури		1	
	5.2. Рівень відповідності організаційної культури інноваційному розвитку підприємства		1	

	5.3. Ключові компетенції топ-менеджменту		2	
	5.4. Дієвість інформаційного забезпечення та впровадження інтернет-технологій		1	
Підсумкова оцінка		0,16	5	0,80
Фінансові можливості	6.1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності		1	
	6.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності		1	
	6.3. Коефіцієнт загальної ліквідності		1	
	6.4. Фінансова стійкість підприємства		1	
Підсумкова оцінка		0,17	4	0,68
Рівень інноваційної активності підприємства				4,50

Джерело: власні дослідження на основі методики [1]

Отже, розрахунки засвідчили, що ПОСП “Надія” має середній рівень інноваційної активності – 4,50. Проведене дослідження засвідчило, що в процесі здійснення інноваційної діяльності, на думку експертів, підприємство найбільш дієво використовує наявні маркетингові, кадрові та організаційні можливості, підсумковий рейтинг становить, відповідно – 0,96, 0,90 та 0,80. Водночас не достатньо ефективно використовує виробничі, фінансові та науково-технічні можливості (підсумковий рейтинг відповідно становить: 0,68, 0,68 та 0,48). Результати оцінки стану елементів інноваційного потенціалу будуть використані в частині розробки комплексу заходів, спрямованих на обґрунтування ефективної інноваційної діяльності підприємства.

Кращому аналізу інвестиційної діяльності ПОСП “Надія” сприятиме визначення загальної оцінки інвестиційної діяльності за даними його фінансової звітності, зокрема, динаміки обсягів капітальних інвестицій та наявних структурних змін у цій сфері протягом досліджуваного періоду (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка показників ефективності інвестиційної діяльності в умовах ПОСП “Надія”, тис. грн

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. у % до 2021 р.
Обсяг капітальних інвестицій	247	247	247	100,0
Інвестиції в основний капітал	109	109	109	100,0
Чистий прибуток	4644	5943	983	21,17
Обсяг капітальних інвестицій на одиницю чистого прибутку	0,053	0,041	0,251	в 4,7 рази

Джерело: розраховано за даними звітності ПОСП “Надія”

Дані таблиці свідчать, що показники ефективності інвестиційної діяльності на підприємстві протягом досліджуваного періоду практично не зазнали змін. Так, зокрема, обсяги здійснених інвестицій в 2020-2022 рр. залишилися на тому ж самому рівні (247 тис. грн). При цьому всі кошти були спрямовані у капітальні інвестиції і не мали тенденції до зростання. Водночас зростання в 4,7 рази обсягів капітальних інвестицій на одиницю чистого прибутку не є свідченням

ефективності інвестиційної діяльності, а обумовлені суттєвим зменшенням у 2022 р. чистого прибутку (на 78,83 % відповідно).

Висновки та пропозиції. Отже, проаналізувавши всі вище наведені тенденції можна зробити висновок, що ПОСП “Надія” протягом досліджуваного періоду не достатньо запроваджували інновації в практичну діяльність. Підприємство має середній рівень інноваційної активності – 4,50. Проведене дослідження засвідчило, що в процесі здійснення інноваційної діяльності підприємство найбільш дієво застосовувало наявні маркетингові, кадрові та організаційні можливості, підсумковий рейтинг яких становить, відповідно – 0,96, 0,90 та 0,80. Водночас не достатньо ефективно використовувало виробничі, фінансові та науково-технічні можливості (підсумковий рейтинг відповідно становить: 0,68, 0,68 та 0,48). З огляду на вище зазначене з метою стабілізації сільськогосподарського виробництва слід створити більш сприятливі умови для інноваційної діяльності, а саме створити інноваційну структуру управління підприємства, запроваджувати інноваційно-інвестиційні програми, забезпечувати новою сільськогосподарською технікою шляхом втілення в життя вище сказаних проєктів.

Список літератури

1. Інноваційний розвиток підприємства. Навч. посіб. / За ред. П. П. Микитюка. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.
2. Управління інноваціями на основі розвитку партнерських відносин підприємства: монографія / В.В. Стадник, Ю.О. Головчук. Кам’янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 232 с.

ВЗАЄМОДІЯ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Данило КИСЛЮК

Студент спеціальності “Публічне управління та адміністрування”

Науковий керівник – д.е.н., професор Данкевич Є. М.

Постановка проблеми. Взаємодія влади та громадськості в системі публічного управління є ключовим аспектом сучасного політичного процесу. У сучасному світі, де розмаїття суспільних проблем і викликів зростає, необхідність ефективної співпраці та діалогу між владою та громадськістю стає все більш очевидною. Ця взаємодія є не лише засобом вирішення проблем, але й ключем до зміцнення демократії, створення справедливого суспільства та забезпечення громадського добробуту.

Сучасні виклики взаємодії влади та громадськості в системі публічного управління становлять складну мозаїку проблем, з якими стикаються країни по всьому світу. Одним з таких викликів є необхідність забезпечення прозорості та відкритості в управлінні. Громадськість має право знати, які рішення приймаються із боку влади, та брати участь у формуванні цих рішень. У свою чергу, влада має бути готовою до обґрунтованого обговорення та прийняття інформованих рішень на основі громадського впливу [1].

Ще одним важливим викликом є побудова довіри між владою та громадськістю. Довіра є невід'ємною частиною успішної взаємодії та співпраці. Якщо громадськість не вірить владі, то будь-які спроби впровадження змін та реформ можуть бути сприйняті зі сумнівом або навіть опором. Тому, залучення громадськості до прийняття рішень, відкритий діалог та постійна комунікація є важливими інструментами для побудови довіри та підтримки громадської легітимності.

У цьому дослідженні ми розглянемо сучасні виклики взаємодії влади та громадськості в системі публічного управління, звернемо увагу на проблеми, що виникають у процесі цієї взаємодії, а також розглянемо можливі шляхи вирішення цих проблем. При цьому, ми визначимо роль технологій, активної громадськості та участі у прийнятті рішень, а також важливість розвитку довіри та відкритості.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі взаємодія влади та громадськості в системі публічного управління стає все більш важливою і актуальною. Відкрите та ефективне взаємодія між владою та громадськістю сприяє зміцненню демократичних цінностей, забезпечує прозорість та відповідальність в управлінні справами суспільства.

Один із найважливіших викликів, які стикаються влада та громадськість, полягає у побудові довіри між цими двома сторонами. Довіра є основою для ефективної співпраці та взаєморозуміння. Влада повинна виявляти відкритість до громадської думки, розглядати її пропозиції та діалогово співпрацювати з громадськістю, щоб забезпечити практичну реалізацію її потреб і очікувань.

Крім того, викликом є підвищення рівня освіченості громадськості та її активна участь у процесі публічного управління. Забезпечення доступу до інформації, надання можливості для громадських обговорень та консультацій сприяє залученню різноманітних голосів і поглядів до процесу ухвалення рішень. Влада має підтримувати культуру громадської участі та взаємодії, створюючи механізми для прямої демократії та рішень, прийнятих за участю громадськості [2-3].

Ще одним викликом взаємодії влади та громадськості є забезпечення рівних можливостей для участі у процесі публічного управління. Це означає, що усі групи населення, включаючи маргіналізовані та вразливі групи, повинні мати можливість висловлювати свої потреби та брати участь у прийнятті рішень, що стосуються їх життя та добробуту. Важливо створювати механізми, що забезпечують включеність та рівність, зокрема через захист прав людини та багатогранну політику соціальної справедливості.

Також сучасним викликом є розвиток інформаційних технологій та їх вплив на взаємодію влади та громадськості. З одного боку, це можливість для забезпечення швидкого та легкого доступу до інформації, електронного участі та співпраці в мережі. З іншого боку, це виклик у забезпеченні цифрової грамотності та захисту персональних даних, а також нерівномірного доступу до інформаційних технологій, що може виникати між різними групами населення.

Останнім викликом, на який хочу звернути увагу, є збереження довготривалої історії та практики взаємодії влади та громадськості. Це означає, що ми повинні шанувати та зберігати демократичні цінності, права та свободи, які були досягнуті через багато років боротьби та розвитку. Також важливо навчитися з минулого досвіду, адаптуватися до нових реалій та постійно вдосконалювати механізми взаємодії влади та громадськості.

Взаємодія влади та громадськості в системі публічного управління є фундаментальною для розвитку сучасного суспільства. Це вимагає зусиль і зобов'язань з обох сторін, але при правильному підході може стати основою для створення справедливого, прозорого та ефективного управління, яке відповідає потребам громадськості та забезпечує сталий розвиток суспільства.

Висновки та пропозиції. Взаємодія влади та громадськості в системі публічного управління стає все більш актуальною в сучасному світі. Спільна робота та діалог між цими двома сторонами важлива для забезпечення прозорості, відповідальності та ефективності управління суспільством.

Одним із суттєвих викликів взаємодії влади та громадськості є необхідність забезпечення прозорості та відкритості у процесі ухвалення рішень. Громадськість має право знати, які рішення приймаються та як вони впливають на їхнє життя. Влада повинна демонструвати відкритість до громадської думки, розглядати пропозиції та співпрацювати з громадськістю для досягнення оптимальних рішень. Розвиток інформаційних технологій також впливає на взаємодію влади та громадськості. Це можливість для покращення доступу до інформації, електронної участі та співпраці. Однак, необхідно забезпечити

цифрову грамотність, захист персональних даних та рівний доступ до технологій, щоб уникнути нерівності в громадській участі.

Загалом, взаємодія влади та громадськості є необхідною для створення справедливого та демократичного суспільства. Шлях до успішної взаємодії полягає у побудові довіри, прозорості та включеності. Це вимагає постійних зусиль з боку влади та громадськості, але в результаті може призвести до більш ефективного та збалансованого публічного управління, яке враховує потреби та інтереси всього суспільства.

Список літератури

1. Грицяк І.А., Говоруха В.В., Стрельцов В.Ю. Правова та інституційна основи Європейського Союзу: підруч Х., 2009. – 619 с.
2. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/250287124>
3. Малиновський В.Я. Державне управління: навч. посіб Луцьк: Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки, 2000. 558 с.

ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Богдан КОБИЛЬКОВ

*Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Дацій Н. В.*

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Соціально-економічний розвиток сучасних сільських територій забезпечує економічну та соціальну стійкість сільського господарства. У той же час адміністративна процедура повинна бути спрямована, з одного боку, на досягнення економічних цілей виробничої та комерційної діяльності на певних територіях, а з іншого на розвиток соціального потенціалу сільського поселення, а також навколишнього середовища, культурної спадщини та ландшафтів і т. д. Важливою умовою соціально-економічного розвитку сільських районів є одночасна підтримка розвитку економічного та соціально-культурного капіталу сільського населення, яке повинно мати адекватний рівень доходів і хорошу якість життя.

Основний матеріал. В межах нашого дослідження важливим є розгляд основоположної концепції розвитку сільських територій, що можна зобразити на рис. 1.1.

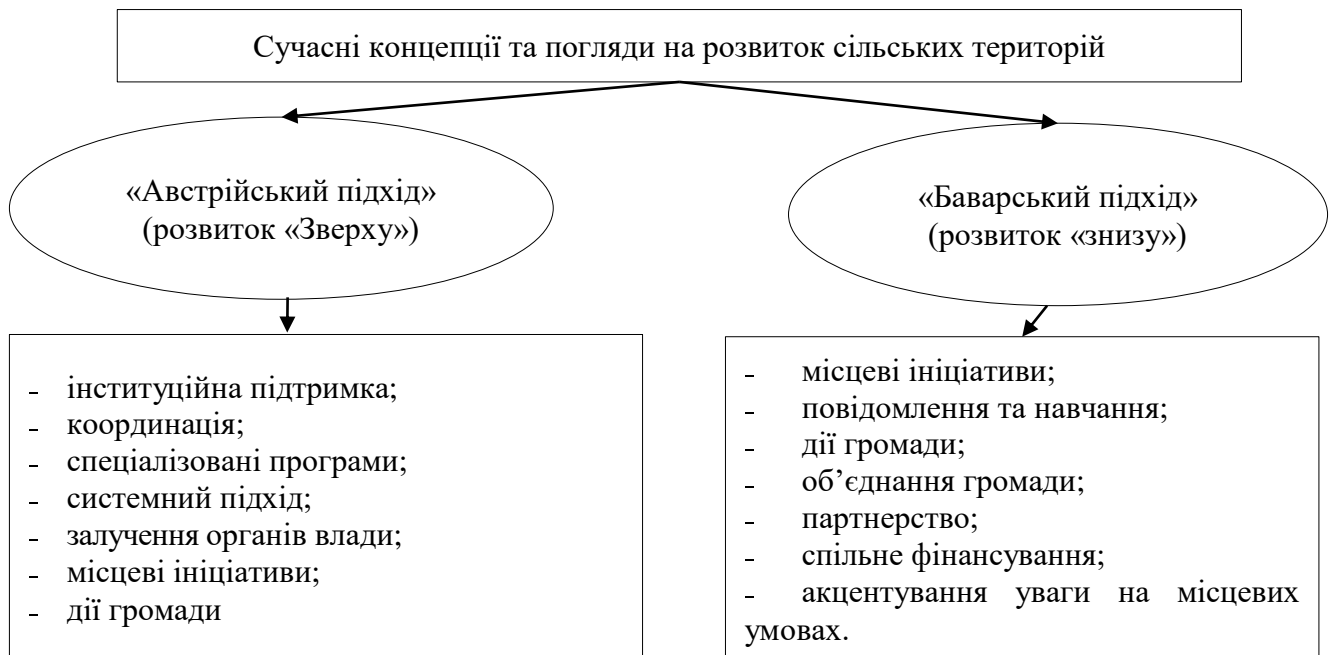

Рис. 1.1. Сучасні базові концепції щодо розвитку сільських територій

Зрозуміло, що виділити головну характеристику соціально-економічного розвитку неможливо, але, на наш погляд, мінімальний рівень бідності серед

сільського населення як класу є однією з основних характеристик соціально-економічного розвитку сільської місцевості. Це допоможе поліпшити якість і кількість суспільного продукту на людину. У той же час необхідно підтримувати цю економічну діяльність і впроваджувати технології в сільськогосподарському секторі для нормалізації рівня забруднення навколишнього середовища, здатного протистояти антропогенному стресу. У той же час, при роздільному виділенні стимуляторів і стимуляторів на основі цих соціально-економічних характеристик можна виділити нову функцію управління соціально-економічним розвитком сільських районів, що гарантує адміністративну цілісність країни, оскільки біженці з інших країн можуть селитися в пустуючі (незаселені) райони, що стало серйозною проблемою для Західної Європи в останні роки.

Отже, варто і далі розвинути думку А. Лісового «про те, що розвиток сільських територій – це суб'єктивний процес, який протікає під впливом управлінських заходів, в першу чергу з боку регіональної адміністрації, а також адміністрації на національному рівні»[1, с. 92] слід зазначити, що в рамках процесу децентралізації влади основна роль в якості рушійної сили сталого розвитку сільських районів відводиться місцевим громадам.

Система управління соціально-економічним розвитком у сільській місцевості має свою внутрішню структуру і складається з об'єкта, управлінських проблем та управлінських відносин, в яких відбуваються прямі зв'язки та зворотній зв'язок.

Кожна з розвинених країн світу сформулювала власні стратегії соціально-економічного розвитку сучасних сільських територій відповідно до місцевої ситуації та основних глобальних проблем людства, які можна розглядати кількома способами. Особливо в Франції, Польщі, Словаччині та Німеччині «збалансований розвиток міст та сільських територій, що охоплює всі регіони незалежно від їх географічного розташування», був одним із важливих напрямків досліджень та підготовки програм для ініціатив міських громад [2].

Основою для побудови стратегії соціально-економічного розвитку сучасних сільських територій України має стати використання кращого світового досвіду сталого розвитку сільського господарства та врахування національних особливостей, зокрема, щодо наслідків децентралізації влади.

Напрями управління соціально-економічним розвитком сільських територій визначені у Меморандумі «Про підтримку розвитку сільських регіонів», прийнятому для виконання завдань розвитку сільських районів, визначених у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2030 року, зокрема::

- ефективне управління для забезпечення довгострокового і середньострокового планування розвитку територій і муніципалітетів, децентралізації влади, розвитку ефективної системи місцевого самоврядування, затвердження основних соціальних норм;

- скоординована політика територіального розвитку сільських районів, заснована на територіальному підході, з урахуванням європейських стандартів та держав-членів ОЕСР;

- сильні інститути для систематичної навчально-методичної роботи з децентралізації влади в Україні, розвиток мережі організацій, механізмів та інструментів, що сприяють ефективній роботі державних та приватних структур у сільській місцевості, максимальний розвиток електронних послуг для установ та населення сільських регіонів (територій);

- розвиток інфраструктури, передбачуване, доступне і стійке фінансування проєктів в цій області, більш широке використання державно-приватного абор приватно-державного партнерств, систематична, планова і якісна підготовка проєктів розвитку;

- диверсифікація сільської економіки та організація виробництва відповідно до європейських принципів сімейних, дрібних і приватних господарств на основі приватної власності як основи аграрної структури України сприяють розвитку інших сучасних кооперативних моделей, форми організації виробництва, підтримка місцевих виробників, розширення пропозиції для просування продукції власного виробництва;

- чесна конкуренція – доступ виробників до фінансових і природних ресурсів;

- соціально відповідальне підприємництво для просування і створення механізмів підвищення соціальної та корпоративної культури, корпоративної відповідальності;

- підтримка місцевих ініціатив-супровід громадян у сільській місцевості для раннього використання потенціалу територій [3].

Процес управління соціально-економічним розвитком сільських (районів) територій включає розробку та реалізацію проєктів розвитку сільських районів, а саме:

- гуманітарний розвиток (дитячий садок, бібліотека, школа, будинок культури); соціальне (надання соціальних послуг соціально незахищеним сім'ям та пенсіонерам, сільська амбулаторія, добровільне медичне страхування); екологічне (очищення водойм, озер, збір і вивезення сміття і т.д.); енергетичні проєкти (термоізоляція будинків, впровадження альтернативних та відновлювальних джерел енергії) для розвитку сільських районів;

- проводити розвідку ресурсів (земель, корисних копалин, інфраструктури, промисловості, людських ресурсів) у сільській місцевості;

- визначати «точки економічного зростання» сільських територій з урахуванням ресурсного потенціалу та споживчого ринку. Розробка інноваційних та інвестиційних пропозицій на основі певних «точок економічного зростання»;

- пошук та залучення партнерів та інвесторів для реалізації екологічних, гуманітарних, соціальних, промислових та енергетичних проєктів для розвитку сільських районів (територій);

- розробка інструментів для наповнення економічними ресурсами (інвестиціями) гуманітарних, соціальних, екологічних, енергетичних та виробничих проєктів для розвитку сільських районів;

- створення бюро з управління енергетичними, гуманітарними, екологічними, соціальними та промисловими проєктами розвитку сільських районів;

- включення проєктів розвитку сільських районів у науково-виробничі об'єднання (міжрегіональні, регіональні, транснаціональні, транскордонні) [4].

Від впровадження даних пропозицій очікуються наступні результати:

- надавати сільським районам (територіям) необхідні високоякісні та економічні, соціальні та муніципальні послуги: збір та утилізація побутових відходів, водопостачання, газопостачання, муніципальні архівні послуги, виробництво продукції, переробка зерна, тощо;

- створення певної кількості нових робочих місць та подолання соціальної апатії сільського населення;

- формування основ економічної самодостатності територіальних і місцевих органів влади та їх окремих членів.

Висновки та пропозиції. Отже, слід мати на увазі, що в категорії «сільський» існує безліч визначень і позначень. Огляд і аналіз відгуків, різних нормативних актів та правових документи, а також активні заходи, спрямовані на об'єднання територіальних утворень, децентралізацію влади, формування нових повноважень органів місцевого самоврядування та компетентних територіальних утворень, дозволяють поглибити поняття «сільські території», яке слід розуміти як елемент народного господарства з його особливостями. Достатніх економічних ресурсів, типів виробничих організацій і створюваного продукту, в структурі якого переважають сільськогосподарські продукти, сформовані на основі принципу автономії та самоуправління.

Управління соціально-економічним розвитком сучасних сільських територій при врахуванні потреб наявних територіальних громад створило методологічні засади, які узагальнюють існуючі підходи до вдосконалення управління та забезпечують систему оптимальних показників, що описують вплив сталого використання природних ресурсів, сприяти сільськогосподарському та людському капіталу для поліпшення якості життя. Народне господарство такий підхід до забезпечення соціально-економічного розвитку сільських територій дозволяє провести комплексну оцінку їх соціального, економічного, освітній, екологічного статусу, етнічний, адміністративний, культурний та інституційний.

Список літератури:

1. Лісовий А. В. Сталий розвиток сільських територій як напрям забезпечення економічного зростання і якості життя селян. *Теорія і практика управління соціально-економічним розвитком в країнах в СНД*. 2007. С. 89–92.

2. Губені Ю. Е., Олігощук П. О. Комплексний підхід до стійкого розвитку сільських територій. *Економіка АПК*. 2009. № 10. С. 127–131.

3. Науково-методичний і координаційний центр з наукових проблем розвитку АПК України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://naas.gov.ua>

4. Самборська О. Ю., Пришляк Н. В. Тенденції розвитку малих форм господарювання в агропромисловому комплексі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент : актуальні питання науки і практики*. 2018. № 6. С. 62–71.

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Вадим КОПОШИНСЬКИЙ

Студент спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник – к. е. н., доцент Бездітко О. Є.

Постановка проблеми. Аграрний сектор є важливим і стратегічним сегментом економіки, який забезпечує продовольчу безпеку та займає важливе місце в глобальному господарському ланцюжку. Сучасні умови, пов'язані зі змінами клімату, демографічними тенденціями та зростаючим попитом на продукти харчування, ставлять перед аграрним бізнесом нові виклики. У такому контексті, інновації стають вирішальним фактором для підтримки конкурентоспроможності та сталого розвитку аграрного сектору.

Управління інноваційною діяльністю в аграрному бізнесі є ключовим завданням для підприємств, які прагнуть досягти успіху в сучасних умовах. Воно вимагає ефективного використання новітніх технологій, наукових розробок та творчого підходу до розв'язання складних завдань. Проте, в управлінні інноваційною діяльністю існує ряд викликів, які варто враховувати та аналізувати, а також можливості, які слід використовувати для досягнення успіху в аграрному секторі.

У даному дослідженні ми зосередимося на аналізі викликів та можливостей, пов'язаних з управлінням інноваційною діяльністю в аграрному бізнесі. Ми розглянемо основні виклики, такі як швидка зміна технологій та наукових досягнень, нестабільність ринку та зміна вимог споживачів, а також важливі можливості, які відкриваються завдяки інноваціям [1-2].

Далі в нашому дослідженні ми проведемо аналіз основних чинників, що впливають на управління інноваційною діяльністю в аграрному бізнесі та запропонуємо рекомендації щодо ефективного використання можливостей, які надають інновації в цьому секторі. Розуміння цих викликів та можливостей дозволить аграрним підприємствам зайняти конкурентну позицію на ринку, забезпечити стале зростання та виживання в умовах постійних змін.

Результати дослідження. В сучасному аграрному секторі стикаємося зі складними викликами, пов'язаними зі змінами клімату, зростаючим попитом на продукти харчування, зменшенням родючості ґрунту та потребою у сталому використанні ресурсів. У такому контексті інновації стають ключовим фактором успіху для аграрного бізнесу. Ефективне управління інноваційною діяльністю може стати важливою стратегічною перевагою для підприємств в цьому секторі.

Одним із викликів є швидка зміна технологій та наукових досягнень. Аграрний бізнес повинен бути готовим використовувати передові інновації, такі як точне землеробство, дрони, сільськогосподарські роботи та інші технологічні рішення. Проте, впровадження нових технологій вимагає фінансових та

організаційних вкладень, а також забезпечення належного навчання та підтримки персоналу.

Другим викликом є нестабільність ринкових умов і зміна вимог споживачів. Аграрний бізнес повинен виявляти гнучкість та швидкість реакції на зміни попиту та ринкових тенденцій. Це можливо через впровадження інновацій у виробництво, маркетинг та логістику. Наприклад, розвиток органічного сільськогосподарства, використання нових упаковочних технологій або розширення асортименту продукції, що задовольняє специфічні потреби ринку [3].

Також важливим аспектом є здатність аграрних підприємств до створення і підтримки інноваційної культури. Це включає створення стимулюючого середовища для розвитку нових ідей, сприяння творчості та внутрішнього підприємництва, а також партнерство зі стартапами та науковими установами. Здатність до інноваційності вимагає лідерства, відкритості до нових підходів та готовності до ризику.

Однак, інновації також відкривають широкі можливості для аграрного бізнесу. Вони можуть допомогти підвищити ефективність виробництва, зменшити вплив на навколишнє середовище, розширити ринки збуту та створити конкурентні переваги. Інновації можуть сприяти розвитку нових продуктів та послуг, розширенню географії діяльності, покращенню управління ланцюгами постачання та впровадженню сталого розвитку.

Загалом, управління інноваційною діяльністю в аграрному бізнесі вимагає системного підходу та готовності до змін. Підприємства повинні бути готові впроваджувати нові технології, адаптуватися до змін на ринку та створювати сприятливе середовище для інноваційного розвитку. Здатність до інноваційності може стати ключовим фактором для досягнення успіху та стійкого розвитку в аграрному секторі.

Висновки. Управління інноваційною діяльністю в аграрному бізнесі стає необхідною умовою для досягнення успіху і сталого розвитку в сучасних умовах. Наше дослідження показало, що інновації є ключовим фактором для підтримки конкурентоспроможності, вирішення викликів та використання можливостей, які пропонуються аграрному сектору.

Управління інноваційною діяльністю в аграрному бізнесі стикається зі складними викликами, такими як швидка зміна технологій, нестабільність ринкових умов і зміна вимог споживачів. Але разом з тим, ці виклики створюють нові можливості для підприємств. Завдяки інноваціям, аграрний бізнес може досягти більшої ефективності виробництва, розширити ринки збуту, знизити вплив на навколишнє середовище і створити конкурентні переваги.

Ефективне управління інноваційною діяльністю вимагає системного підходу, гнучкості, здатності до адаптації та партнерства. Підприємства повинні бути готовими впроваджувати нові технології, створювати стимулююче середовище для творчості та інновацій, розвивати партнерства з науковими установами та стартапами.

Управління інноваційною діяльністю в аграрному бізнесі є складним завданням, але також відкриває безліч можливостей для підприємств. Відповідність вимогам ринку, впровадження новітніх технологій та інноваційних підходів можуть стати ключовими факторами успіху. Важливо враховувати виклики та можливості, які пропонуються інноваціями, і розробляти стратегії, спрямовані на підтримку конкурентоспроможності та сталого розвитку аграрного сектору.

Тому рекомендується підприємствам в аграрному бізнесі активно залучатися до інноваційної діяльності, створювати умови для творчості та підтримувати співпрацю з науковими установами та стартапами. Це допоможе їм вирішувати виклики, використовувати можливості та досягати успіху в аграрному секторі.

Список літератури

1. Антипов І.В. Особливості Інноваційного розвитку. Зб. наук. пр. Донецького держ. ун-ту управління. 2020. Вип. 148. С. 1–8.
2. Гордієнко В.П. Інноваційний розвиток регіонів на основі технопаркової концепції. Економічний простір. 2011. № 46. С. 37–44.
3. Дорошко О.О. Технопарки та управління інноваційними процесами на сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nauka>

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Катерина МАЗУР

Студентка Хмельницького університету

управління та права імені Леоніда Юзькова

*Науковий керівник – ст. викладач кафедри менеджменту,
фінансів, банківської справи та страхування ГРАМАТОВИЧ Ю. В.*

Актуальність теми кадрового потенціалу органів влади є досить значимою, оскільки ефективна робота державних структур залежить від кваліфікованості та професійності їхніх співробітників. У сучасних умовах для України вирішення проблеми забезпечення якісного кадрового потенціалу в органах влади стало одним з пріоритетних завдань державної кадрової політики. Зміни, що відбуваються у всіх сферах суспільного життя України, вимагають нового підходу до формування та оновлення кадрового потенціалу в органах влади. Це пов'язано з розвитком інформаційного суспільства, потребами в інноваційному розвитку, кваліфікованими кадрами, необхідними для реалізації національних інтересів в контексті розвитку демократичної, соціальної держави з розвинутою ринковою економікою. [1]

Розвиток кадрового потенціалу системи публічної служби є важливою складовою процесу реформування державного управління. Це означає покращення якості та ефективності роботи державних службовців, забезпечення професійного розвитку та підвищення кваліфікації, створення сприятливих умов для залучення талановитих та досвідчених фахівців.

Ефективний та прозорий державний управління, який задовольняє потреби суспільства та сприяє розвитку демократії та громадянського суспільства, неможливий без розвитку кадрового потенціалу системи публічної служби, що є ключовим елементом цього процесу.

Наявність висококваліфікованих фахівців з різних галузей є ключовою складовою кадрового потенціалу, яка забезпечує ефективне виконання завдань та функцій органів публічної служби. Для ефективного формування та оновлення кадрового потенціалу необхідно ретельно вивчати та аналізувати всі його аспекти та складові. [2] Це включає в себе залучення талановитих та мотивованих фахівців, організацію системи навчання та розвитку персоналу, створення сприятливих умов для розвитку кар'єри та підтримки робочого середовища. Також важливо враховувати зміни та виклики, з якими стикається суспільство та держава, та відповідати на них шляхом вдосконалення кадрової політики та стратегії управління персоналом.

Для забезпечення високого рівня кадрового потенціалу в органах публічної служби необхідно виконувати низку заходів. Перш за все, необхідно забезпечити залучення висококваліфікованих фахівців шляхом проведення конкурсів на зайняття посад в державних органах. Також важливо розвивати систему навчання

та підвищення кваліфікації працівників, щоб забезпечити їхній розвиток та зростання в професійному плані. Крім того, необхідно створювати мотивуючі умови для працівників, що полягає в підвищенні рівня оплати, наданні соціальних гарантій та створенні умов для кар'єрного зростання.

Тобто, ключовими аспектами кадрового потенціалу є рівень професійної підготовки та кваліфікації працівників, їхня мотивація та зацікавленість у виконанні своїх обов'язків, взаємодія між колегами, готовність до змін та постійний розвиток, а також корпоративна культура організації. Всі ці аспекти взаємодіють між собою та визначають ефективність та конкурентоспроможність організації.

До особливостей кадрового потенціалу також можна віднести його гнучкість та змінність. Залежно від потреб організації та змін у соціально-економічному середовищі, кадровий потенціал може змінюватись. Також важливо враховувати вікову структуру кадрового потенціалу, їхній рівень професійної підготовки, досвід та мотивацію до праці.

Збереження та розвиток кадрового потенціалу є ключовим фактором для досягнення успіху та конкурентоспроможності організації. Це можливо за умови постійної роботи з кадрами, включаючи їхню підготовку та навчання, створення сприятливих умов праці та мотивації працівників. Розвиток кадрового потенціалу також допомагає досягти стратегічних цілей організації та забезпечити її успішність.

Отже, кадровий потенціал в органах публічної служби визначається наявністю кваліфікованих та мотивованих працівників, які мають необхідні знання та навички для забезпечення ефективної роботи в органах державного управління.

Список використаних джерел

1. Петрова І. Л. Стратегічне управління розвитком персоналу. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. № 5 (50). 2011. С. 128- 132
2. Г.В. Найдич. Формування та оновлення кадрового потенціалу в органі влади: кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр». Тернопіль, 2021. 66 с.
3. Пархоменко-Куцевіл О. І., Гбур З. В. Формування кадрового потенціалу системи публічної служби в Україні: теоретичні засади. Монографія / Пархоменко-Куцевіл О. І., Гбур З. В. – Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня “Рута”», 2021. – 368 с.

РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Євгеній МЕЛЬНИЧУК

*Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник – асистент Пугачова Н. С.*

Метою проведення адміністративної реформи в першу чергу є створення системи управління, близької до вимог і потреб людей, і основним пріоритетом діяльності органів публічної влади буде служіння людям і національним інтересам країни. А для ефективної її реалізації необхідне вирішення низки завдань, у тому числі впровадження нової ідеології «виконавчої державної влади та органів місцевого самоврядування як заходів, спрямованих на забезпечення реалізації прав та свобод громадян та громадськості, надання державних послуг» [5].

Питання про адміністративні послуги досить тісно пов'язують з нормативно-правовим регулюванням адміністративного процесу та загальними вимогами державного управління. В деяких демократичних країнах кожен має право на неупереджене і справедливе рішення в розумні терміни. Данна прерогатива включає в себе: право людини бути заслуханою до прийняття відповідних рішень, на яке може бути подана скарга; право будь-якої особи на доступ до матеріалів, які мають до нього відношення; обов'язки адміністративних органів мотивувати свої рішення [3]. Облік декількох підходів щодо визначення терміну адміністративних послуг дає можливість виділити наступні основні характеристики:

- «стосується обов'язків та / або прав певної особи, тобто адміністративні послуги надаються з метою забезпечення умов набуття, припинення або зміни обов'язків та / або прав цієї особи;
- надається за запитом юридичної або фізичної особи;
- право на особливу адміністративну послугу і належні повноваження адміністративного органу повинні бути прямо гарантовані законом;
- надання адміністративними органами послуг є обов'язковим в силу здійснення повноважень, бо адміністративний орган володіє «монополією» щодо надання певних адміністративних послуг» [4].

Відповідно, загальна характеристика адміністративних послуг включає: «соціальний інтерес; державні гарантії надання адміністративних послуг; обов'язок державної влади створювати умови щодо здійснення суб'єктивних прав людини; достатнє бюджетне фінансування процесу надання адміністративних послуг; підстави для юридичних спорів – заява зацікавленої особи; засади надання адміністративних послуг – право (яке передбачає право на отримання деяких

адміністративних послуг та компетентного органу виконавчої влади) та ініціативи конкретної особи; повірений суб'єкт (адміністративний орган) це особа, що володіє повноваженнями відповідно до законодавства; об'єкт запиту (суб'єкт, що отримує адміністративні послуги) – конкретний одержувач; відповідальність посадових осіб та посадових осіб щодо неналежного виконання своїх службових обов'язків; факт взаємних прав і обов'язків уповноваженого суб'єкту та об'єкту звернення; результатом надання адміністративної послуги є адміністративний акт; присутність спеціальної правової системи в області надання адміністративних послуг [6].

Так відповідно до даних Міністерства розвитку громад та територій України, станом на кінець 2022 року в Україні працює 1110 точок надання послуг та надано 13129470 послуг (серед яких найбільш запитувані є послуги соціального характеру, реєстрація місця проживання, облік ВПО та паспортні послуги). Найбільша кількість центрів створено в Дніпропетровській, Одеській, Київській, Черкаській та Львівській областях (рис. 1) [1].

Рис. 1. Мережа розвитку ЦНАПів в Україні

Джерело: [2].

Позитивним аспектом є підхід щодо визначення режиму роботи (не менше 40 годин прийому на тиждень без перерв на обід); позабіржова система (що робить роботу співробітників більш прозорою і підвищує довіру відвідувачів); організація електронних черг (що прийшло на зміну «живих» черг); створення умови для людей з обмеженими можливостями; максимізація інформації (один прийом – надання допомоги при першому контакті, інформаційні термінали); супутні послуги (банківські послуги, ксерокопіювання).

Такі проблемні питання особливо актуальні для України, бо більшість процесуальних елементів взаємовідносин виконавчої влади з органами місцевого самоврядування, та їх посадовими особами та іншими органами, уповноваженими законом здійснювати адміністративні функції, практично не регулюються або

регулюються правовими актами та законом.

Таким чином, дослідження вказує на необхідність удосконалення існуючої законодавчої системи та її посадових осіб, що володіють законними повноваженнями для виконання державних функцій, приміром у відносинах з громадянами при наданні адміністративних послуг.

Прийняття державами-членами Ради Європи актів, що регламентують сферу надання адміністративних послуг, зокрема, резолюції та рекомендації Ради Європи. Більшість європейських країн використовують кодифіковані закони, які детально регулюють процедури, яких дотримуються виконавчі та місцеві органи влади щодо їх відносин з юридичними та фізичними особами.

Закон «Про адміністративну процедуру», що був прийнятий в Україні торкнеться абсолютно всіх адміністративних послуг і докорінно змінить спосіб їх надання. Також, законопроект не передбачає обов'язкової та кваліфікованої підготовки чи перепідготовки адміністративного персоналу, для того щоб вони могли ефективно виконувати свої обов'язки в майбутньому. Ми згодні з твердженнями фахівців про доцільність введення перехідного періоду і поступового переходу до реалізації пропонованого проекту.

Проаналізувавши основні положення нормативно-правових актів, які визначають та контролюють процедури надання адміністративних послуг дає можливість нам виявити необхідність стандартизації та оптимізації цієї бази даних, додаткових процедур, що знижують суб'єктивний фактор, і можливості прийняття рішень на наш розсуд.

Прийняття цього Закону має вирішальне значення для подальшого розвитку внутрішньої практики в цій сфері, оскільки державні виконавчі органи та органи місцевого самоврядування безпосередньо приймають рішення відповідно до різних процедур. Схожа адміністративна процедура запроваджена в більшості країн Європейського Союзу і застосовуватиметься у всіх випадках, коли громадянину є що вирішувати компетентному органу та місцевому уряду.

Крім того, при розробці правової бази у сфері державних послуг дуже важливо враховувати успішний європейський досвід, щодо застосування терміну «державна послуга» яка надається як органами державної влади, так і приватним сектором.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація в Україні. *Децентралізація в Україні*. URL: <https://decentralization.gov.ua> (дата звернення: 01.06.2023).
2. Економічна правда. ЦНАП — обличчя влади. Що з ним не так?. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/02/7/633823/> (дата звернення: 26.05.2023).
3. Жук Ю. М. Надання адміністративних послуг населенню: орієнтація на якість, напрями реформування системи місцевого самоврядування в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2017. №1 (56). URL:

<http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu> (дата звернення: 26.05.2023).

4. Кириченко О. В. Надання адміністративних послуг за принципом «єдиного вікна»: аналіз зарубіжного досвіду. *Аналітика і влада* : журн. експерт.-аналіт. матеріалів і наук. пр. Ін-ту пробл. держ. упр. та місц. самоврядування. 2014. № 9. С. 36–41.

5. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98 : станом на 28 трав. 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text> (дата звернення: 6.06.2023)

6. Тимошук В. Адміністративні послуги: Посібник; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К. : ТОВ «Софія-А». 2012. 104 с.

СУЧАСНІ ТРЕНДИ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК ТА ПЛАТІЖНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Анастасія МОЙСЕВА

*магістрантка спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Л. В.*

Постановка проблеми. За типами фінансових операцій, які можна здійснити завдяки платіжній картці, українські банки також здійснили акцентування на універсальності і багатофункціональності, тому чисельність платіжних карток з одночасною функцією платежу і зняття готівки поступово збільшується, а стосовно платіжних карток, які дають можливість тільки знімати готівку, то банками такі картки практично не емітуються (станом на 1 січня 2021 р. лише 1 тис. таких карток використовувалася в Україні). Тенденції як особистих, так і корпоративних карток мають динаміку до зростання, тобто і юридичні особи, і фізичні особи все частіше застосовують платіжні картки з метою безготівкових розрахунків. Одночасно функція електронних грошей не є досить актуальною поміж українських банків, що обумовлене обмеженнями в законодавстві щодо емісії та розрахунків електронними грошима в Україні. Тому в 2021 р. відбувається зменшення чисельності платіжних карток, яким властива дана функція.

Основна частина. Для того, щоб виявити основні тренди розвитку ринку платіжних карток в Україні здійснимо аналіз динаміки кількості банків, що є учасниками карткових платіжних систем, користувачів-держателів платіжних карток, а також кількості активних платіжних карток та тих, що є в обігу в Україні за 2019–2022 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Дані банків-учасників карткових платіжних систем, держателів платіжних карток, а також кількість платіжних карток в Україні за 2018–2021 рр.

Рік	Банки-учасники карткових платіжних систем, од.	Держателі платіжних карток, тис. ос.	Платіжні картки в обігу, тис. шт.	Активні платіжні картки, тис. шт.
2018	128	51649	70551	33042
2019	98	43058	59307	30838
2020	87	41476	57633	32389
2021	77	41721	59867	34858

Джерело: за офіційними даними НБУ [2]

За період 2018–2021 рр. спостерігається динаміка щодо зниження практично всіх абсолютних значень показників, що наведені у табл. 1. Дане обумовлюється 3-ма основними факторами, а саме зниженням чисельності банків в Україні, фінансовими кризами в Україні (2014 рр.), воєнними діями на території України,

що впливало на фактичні статистичні дані, які були сформовані Державною службою статистики України.

Чисельність і об'єми операцій, які відбуваються з застосуванням платіжних карток, відображені в табл. 2.

Таблиця 2

**Чисельність і об'єми операцій з застосуванням платіжних карток,
емітованих українськими банками**

Роки	Об'єми операцій (млн. грн.)			Чисельність операцій (млн. шт.)		
	Безготівкові розрахунки	Отримання готівки	Усього	Безготівкові розрахунки	Отримання готівки	Усього
2018	225194	763841	1019035	879	693	1573
2019	384795	848001	1232796	1287	678	1965
2020	571275	1038985	1610260	1775	738	2513
2021	834957	1289721	2124678	2311	780	3091

Джерело: за офіційними даними НБУ [2].

За 2018-2021 рр. спостерігається динаміка щодо зростання об'ємів і чисельності операцій з застосуванням платіжних карток, це є пов'язаним з розвитком торгівлі і сфери послуг, а саме зі зростанням чисельності терміналів, популяризації послуг через мережу Інтернет, змоги дистанційно здійснювати оплату за продукцію. Також до збільшення об'ємів операцій з застосуванням платіжних карток привела інфляція тому, що підвищення цін в Україні за аналізований період становило приблизно 2 рази (за офіційними статистичними даними [1]).

Якщо звернутися до статистики лідируючого з випуску платіжних карт Приватбанку, то Приватбанк у 2021 році випустив 20 млн. платіжних карток. Основні види карт, що були випущені в 2021 році, це: універсальна, голд, з індивідуальним дизайном, карта юніора, карта для виплат, ВІП карта, інтернет-карта, соціальна карта, пенсійна карта. Основні платіжні системи випущених карт VISA, mastercard, unionpay.

У 2022 році «ПриватБанк запусив пілотний проект емісії платіжних карток національної платіжної системи «Простір». Користуватися картками «Простір» від ПриватБанку можна для отримання пенсійних, соціальних виплат та виплат внутрішньо переміщеним особам, виплати зарплати, для зарахування коштів з депозитів. Національна картка «Простір» лише гривнева [3].

Карткою можна здійснювати оплату покупок по всій території України, отримувати готівку в банкоматах і здійснювати переказ грошей по Україні. «Простір» є українською банківською багатомітентною платіжною системою масових платежів, в якій розрахунки за товари і послуги, видачу готівки і інші операції здійснюються завдяки платіжних смарт-карт за технологією, що була розроблена Нацбанком.

В 2021 році про збільшення платіжної інфраструктури, яка здійснює позитивний вплив щодо розвитку ринку платіжних карток, свідчить зростання чисельності платіжних терміналів, банкоматів, це можна побачити зі звіту НБУ щодо стану та перспектив розвитку платіжних систем за 2021 рік (рис.1).

Рис. 1 Платіжна інфраструктура у 2021 році [2]

Отже, згідно рис. 1, кількість торговельних терміналів, що приймають платіжні картки зросла на 20%, кількість підприємств торгівлі та сфери послуг зросла також на 20%, кількість банкоматів зросла на 0,1%. Кількість банкоматів за 2021 рік майже не змінилася та склала 20 тис. шт. Користувачі банків мають змогу знімати кошти практично в усіх банкоматах із мінімальним рівнем витрат чи ж взагалі безкоштовно. Це являється наслідком комісійної політики карткових платіжних систем. Через це у банків відсутня потреба у збільшенні власної мережі банкоматів, рівень витрат на утримання яких являється високими (а саме через вартість інкасації).

За чисельністю платіжних карток, які застосовуються і встановлених пристроїв для їх обслуговування в регіональному напрямку більше всього м. Київ, Дніпропетровська, Полтавська, Запорізька та Харківська області.

Серед банків за чисельністю емітованих платіжних карток та рівнем розгалуженості інфраструктури їх обслуговування станом на 1 січня 2021 р. лідерами являються ПАТ КБ «Приватбанк», АТ «Ощадбанк» та АТ «Райффайзен Банк Аваль» мають 87% торговельних терміналів держави [2].

Якщо звернутися до Приватбанку, то Приватбанк в 2021 році посідає лідируючі позиції в Україні не лише за фінансовими показниками, йому також належить лідерство за чисельністю терміналів самообслуговування і банкоматів - 19808 шт.

Висновки. Отже, ринок платіжних карток в Україні вже пройшов етап формування та наразі здійснює активний розвиток. Про дане свідчать зростання частки детінізації економіки України, легалізації доходів та витрат, оптимізації розрахунків тощо.

У 2021 році продовжує збільшуватись платіжна інфраструктура про дане свідчить зростання чисельності платіжних терміналів, банкоматів. Чисельність торговельних терміналів, які приймають платіжні картки збільшилася на 20%,

чисельність компаній сфери торгівлі і сфери послуг також збільшилася на 20%, чисельність банкоматів збільшилася на 0,1%.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення 20.12.2021).
2. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>. (дата звернення 20.12.2021).
3. «ПриватБанк» почав випускати карти української платіжної системи «Простір». URL: <https://sundries.com.ua/pryvatbank-pochav-vypuskaty-karty-ukrainskoi-platizhnoi-systemy-prostir/> (дата звернення 02.06.2023)

АНАЛІЗ РІВНЯ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Наталія НАУМЧУК

*магістрантка спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник - к. е. н., доцент Шубенко І. А.*

Постановка проблеми. Споживче кредитування відіграє значну роль у банківській системі та економіці країни. Споживчий кредит допомагає задовольняти різноманітні споживчі потреби населення без прив'язки до рівня доходів громадян. Кредит є важливим елементом для споживачів, адже за нинішніх умов, в період війни без кредиту не може обійтися значна частина громадян, тому він як ніколи посідає важливе місце в соціально-економічному розвитку країни. Наразі розвиток банківського сектору України відбувається на тлі війни й відповідно негативних змін в економіці. Варто зазначити, що банківське кредитування в Україні дуже чутливе до економічних циклів, а на їх обсяги та цільове використання впливають кризові явища, саме тому дана тема є досить актуальною в даний період.

Питанню проблематики споживчого кредитування приділяють численні наукові праці, як вітчизняних, так і іноземних науковців. Серед яких Доценко О.І., Вудвуд В. В., Дзюблюк О. В. Дудинець Л. А., Черниж В. І. Кучер Н. О., Юрчишена Л. В. та інші.

Виклад основного матеріалу. Існує різноманітна кількість трактувань поняття «споживчий кредит», однак незважаючи на наявність великої кількості комплексних наукових досліджень, деякі питання споживчого кредитування потребують як теоретичного, так і практичного вирішення.

Ми, опираючись на дослідницькі праці Вудвуда В.В., можемо дати наступне трактування споживчому кредиту: - це кошти, що виділені банками, небанківськими фінансовими установами, торгівельними закладами на споживчі цілі, надані з відстроченням платежу, або під проценти населенню для отримання предметів призначених для особистого вжитку чи оплати витрат особистого характеру [1, с. 311].

У сучасних умовах споживчий кредит є важливою частиною грошово-кредитного ринку і є вигідним для банків та решти фінансово-кредитних установ. Для більш конкретного дослідження масштабів розвитку споживчого кредитування в Україні, доцільно було б навести інформацію про структуру та якість кредитного портфелю банківського сектору України (табл. 1).

Дані табл. 1 свідчать, що наприкінці 2022 року банківською системою було видано кредитів на суму 663 млрд. грн., що на 77 млрд. грн. менше, ніж у 2021 році, та відповідно на 120 млрд. грн. більше ніж у 2017 році. Дане скорочення попиту на кредити, ми можемо пов'язати із війною. Однак, варто зазначити, що до 2022 року даний показник стрімко зростає, його зростання можна пов'язувати із необхідністю фінансової підтримки, як суб'єктів господарювання, так і

фізичних осіб у період пандемії COVID-19.

Таблиця 1

**Структура та якість кредитного портфеля банківського сектору України
в період 2017-2022 рр.**

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Загальна сума кредитів, млрд. грн.	543	587	558	582	740	663
Валові кредити суб'єктам господарювання, млрд. грн.	864	919	822	749	796	801
Чисті кредити суб'єктам господарювання, млрд. грн.	451	472	415	432	540	529
Валові кредити фізичним особам, млрд. грн.	171	197	207	200	243	210
Чисті кредити фізичним особам, млрд. грн.	92	114	143	149	200	134
Кредити суб'єктам господарювання, млрд. грн.	451	472	415	433	540	529
% до загальної суми кредитів	83,06	80,41	74,37	74,40	72,97	79,79
Кредити фізичним особам, млрд. грн.	92	115	143	149	200	134
% до загальної суми кредитів	16,94	19,59	25,63	25,60	27,03	20,21
Зміна кредитів суб'єктам господарювання, %	3,40	0,80	22,10	29,70	17,40	17,90
Зміна кредитів фізичним особам, %	9,40	6,30	8,60	23,50	6,60	28,4
Рівень проникнення кредитів суб'єктам господарювання, у % до ВВП.	14,30	12,10	13,20	16,20	14,80	19,5
Рівень проникнення кредитів фізичних осіб, у % до ВВП	16,00	14,30	13,90	16,30	13,50	19,3

Джерело: побудовано за даними НБУ [3].

Варто зазначити, що найбільшу частку в структурі кредитів займає, саме кредитування суб'єктів господарювання. Кредити надані суб'єктам господарювання у 2022 році становлять 529 млрд. грн., що на 11 млрд. грн. менше ніж за аналогічний період 2021 року, та на 78 млрд. грн. більше за відповідний період 2017 року. Однак, оцінюючи кредитування суб'єктів господарювання, слід відзначити, що за досліджуваний період (а саме: 2017-2022 роки) суми кредитів значно коливалися, досягнувши у 2019 році позначки 415 млрд. грн. Дану тенденцію до скорочення кредитування суб'єктів господарювання, більш яскраво, ми можемо спостерігати у відсотковому співвідношенні, адже частка виданих кредитів у загальному кредитному портфелі скоротилася з 83,06% у 2017 році, до 76,77% - 2022 році.

Проводячи оцінку кредитів наданих фізичним особам, ми можемо зазначити, що кредитування фізичних осіб має стабільну тенденцію до зростання. У 2021 році кредити надані фізичним особам в порівнянні із 2020 роком зросли на 51 млрд. грн., й становлять 200 млрд. грн., що в цілому становить 27,03% від загальної величини кредитного портфеля. Однак у 2022 році даний показник різко скоротився, й становить 134 млрд. грн. Дане скорочення є наслідком війни, адже вагома частка населення котра користувалася послугами споживчого кредитування залишила країну, в інша – втратила кредитоспроможність.

Варто пам'ятати, що споживчий кредит – один із основних видів кредитування домашніх господарств. Саме тому доцільно розглянути кредити надані домашнім господарствам, за цільовим спрямуванням (табл. 2).

Таблиця 2

Кредити, надані домашнім господарствам, за цільовим спрямуванням

Період	Всього надано кредитів		На споживчі цілі		На придбання, будівництво та нерухомість		На інші цілі	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
2017	174 182	100	122 066	70,08	48 268	27,71	3 848	2,21
2018	201 102	100	151 625	75,40	44 458	22,11	5 019	2,50
2019	212 515	100	173 702	81,74	32 611	15,35	6 203	2,92
2020	206 471	100	170 719	82,68	28 924	14,01	6 828	3,31
2021	254 385	100	214 134	84,18	28 560	11,23	11691	4,60
2022	221 105	100	188656	85,32	21 337	9,65	11112	5,29

Джерело: побудовано за даними НБУ [3].

Аналіз табл. 2 свідчить про те, що основна частка кредитів наданих домашнім господарствам, за цільовим спрямування припадає саме на кредитування споживчих цілей. У 2022 році на споживче кредитування припадає 85,32% від усіх наданих кредитів, що на 1,14% за аналогічний період 2021 року, й відповідно на 15,24% - 2017 році. У грошовому еквіваленті даний показник у 2022 році становить 188656 млн. грн., у 2021 році – 214134 млн. грн. та у 2017 році 122 066 млн. грн. Як ми можемо спостерігати до 2022 року підтверджувалася теорія про активний розвитку споживчого банківського кредитування в Україні. Однак війна внесла вагомні корективи в дану сферу кредитування, через значну еміграцію населення.

Одночасно із тим, слід відмітити, що за аналізований період відбулося поступове скорочення кредитування на придбання, будівництво та нерухомість з 48 268 млн. грн. у 2017 році до 21337 млн. грн. у 2022 році. Також, має тенденцію до скорочення, такий показник як кредитування інших цілей скорочення якого за досліджуваний період становить 579 млн. грн.

Задля визначення причин коливання на ринку споживчого кредитування проведемо аналіз структури портфеля споживчих кредитів у розрізі валют, що зображений на рис. 1.

Проведений аналіз структури споживчого банківського кредитування, у розрізі валют демонструє доволі стабільну динаміку до зменшення попиту на валютні кредити, що пояснюється тим, що НБУ заборонив видавати кредити у іноземній валюті на споживчі цілі, адже населення України одержує доходи у національній валюті. У 2022 р. частка кредитів у іноземній валюті становила 3,63% від обсягу виданих споживчих кредитів, це, переважно, іпотечні довгострокові кредити, які були видані до заборони кредитів у іноземній валюті для населення.

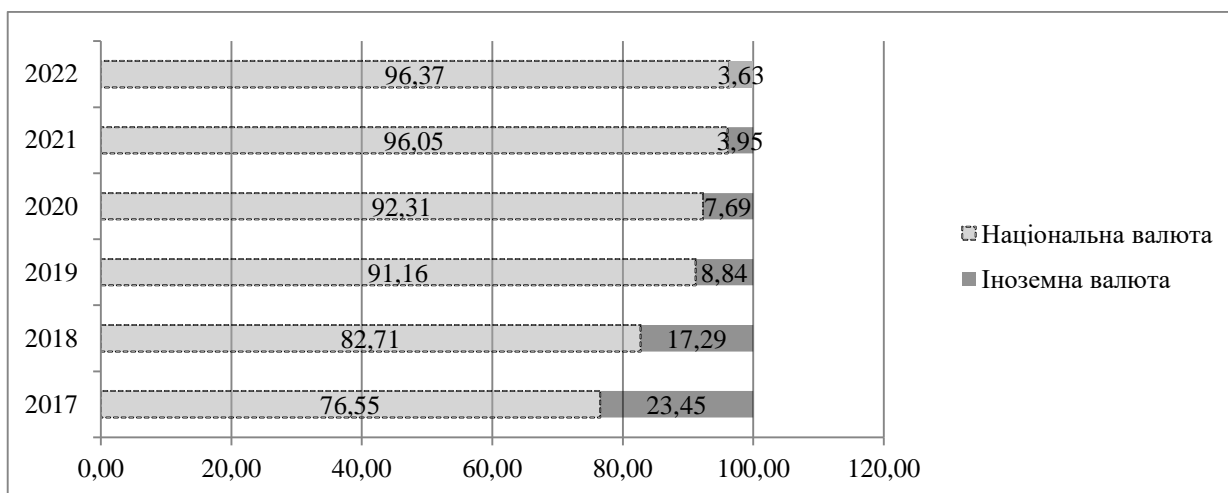

Рис. 1 Структура споживчого банківського кредитування, у розрізі валют
Джерело: побудовано за даними НБУ [3].

Однак варто зазначити, що через війну збільшився попит на споживче кредитування у гривневому еквіваленті, оскільки, населенню необхідно задовольняти свої невідкладні потреби. Так у 2022 р. частка споживчих кредитів у гривневому еквіваленті становить 96,37%, що на 19,82% більше ніж у 2017 р.

Висновки. Споживче банківське кредитування в Україні було досить поширеним та розвиненим явищем до війни. Населення активно користувалося послугами банківських та небанківських установ щодо одержання кредитів на власні потреби. Досить поширеним явищем було придбання товарів з відстроченням платежів через фінансові компанії і торгівельну мережу, населення купувало машини, меблі, товари іншого довгострокового призначення. Меншою популярністю користувалися іпотечні кредити, через високий кредитний ризик. Аналіз розвитку споживчого банківського кредитування в Україні показав, що споживче кредитування має велике економічне значення для розвитку країни та слугує розширенню ринку споживчих товарів, що позитивно впливає на формування ВВП. На сьогоднішній день, обсяги споживчого банківського кредитування скоротилися через війну рф в Україні. Оскільки війна зумовила не лише зниження купівельної спроможності населення, але і підвищення кредитних ризиків для банків та інших фінансових установ. Еміграція населення також слугує зниженню попиту на кредитні ресурси, адже значна частина наших громадян, які користувалося послугами споживчих кредитів, виїхала за межі країни.

Питання задоволення споживчих потреб населення України стане дуже актуальним у післявоєнний період і потребуватиме вдосконалення в організаційній частині надання кредитів, а саме, для збільшення обсягів кредитування банківські установи змушені будуть зменшувати процентні ставки за кредитами на споживчі цілі. Вважаємо, що банківські установи не втратять своїх прибутків, через значний обсяг кредитів, який потребувати наша економіка для відновлення.

Використані джерела

1. Вудвуд В. В., Попова Е. М. Сучасний стан споживчого кредитування в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 10(1). С. 311-314.
 2. Доценко І. О. Сучасні тенденції розвитку банківського споживчого кредитування в Україні. *Економіка і суспільство*. Мукачівський державний університет. 2018. Випуск №14. С. 792-798.
 3. Грошово-кредитна статистика. Кредити надані домашнім господарствам за цільовим спрямуванням у розрізі валют. Офіційний сайт НБУ. URL:<https://bank.gov.ua/> (дата звернення 20 травня 2023 р.).
 4. Огляд банківського сектору за 2022 рік. Офіційний сайт НБУ. URL:<https://bank.gov.ua/> (дата звернення 20 травня 2023 р.).
- Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 року № 1734-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text>.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ДО СТАБІЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Роман ПТАШНИК

Магістрант спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник – к.е.н., професор Дема Д. І.

Оптимізація податкової системи є важливим завданням для забезпечення стабільного фінансового забезпечення економіки України. Податки відіграють ключову роль у формуванні доходів держави, фінансуванні соціальних програм та інфраструктурних проектів. Однак, існує ряд проблем, які впливають на ефективність та стабільність податкової системи країни.

По-перше, складна та неоднозначна система податків ускладнює податкове адміністрування та створює простір для уникнення оподаткування. Різноманітні податкові ставки, звільнення та пільги можуть створювати нерівномірність у розподілі податкового навантаження між різними групами платників.

По-друге, податкова недієздатність і уникання оподаткування залишаються серйозними проблемами. Існують випадки недекларування доходів, штучного зниження податкових зобов'язань та використання податкових уклонів, що призводить до втрати значних доходів державного бюджету.

По-третє, потрібні ефективні механізми контролю та моніторингу для забезпечення точності та відповідності податкових зобов'язань. Недостатнє використання сучасних інформаційних технологій та електронних систем може призводити до помилок, недоліків у системі контролю та підвищеної вразливості перед шахраями.

Останні дослідження в галузі оптимізації податкової системи України підкреслюють важливість реформування та вдосконалення існуючих підходів. Основні ключові аспекти досліджують та вивчають різні науковці та експерти, такі як: В. Дубровський, В. Горянський, О. Паращук та ін. Дослідження вказують на можливі шляхи розв'язання проблем та покращення ефективності податкової системи.

Україна, як суверенна держава, стоїть перед викликом побудови стабільної та ефективної податкової системи, яка сприятиме фінансовому забезпеченню економіки країни. Оптимізація податкової системи є одним із найважливіших завдань, яке допоможе забезпечити зростання бізнесу, залучення інвестицій та покращення соціально-економічного становища населення. Розглянемо шляхи досягнення стабільного фінансового забезпечення економіки через оптимізацію податкової системи України.

Перш за все, важливо провести перегляд та спростити податкові процедури. Високий рівень податкового адміністрування та складність процедур становлять значний навантаження на бізнес та громадян. Необхідно спростити податкові процедури, зменшити адміністративні бар'єри та бюрократичні перешкоди. Це

дозволить збільшити відповідальність платників податків, а також покращить бізнес-клімат та залучення інвестицій.

Можна розглянути зниження податкових ставок для підприємств малого та середнього бізнесу. Це може стимулювати розвиток цього сектору, сприяючи зростанню кількості підприємств, створенню нових робочих місць та збільшенню обсягу внутрішнього виробництва. Наприклад, зниження ставки податку на прибуток для підприємств малого бізнесу знижує фінансове навантаження на ці компанії та стимулює їхнє зростання. [1]

Другим прикладом може бути зниження податкових ставок на інвестиційну діяльність. Шляхом зниження ставок оподаткування для інвесторів, які вкладають кошти у розвиток певних галузей або регіонів, можна привернути більше інвестицій та сприяти економічному зростанню. Наприклад, зниження ставок податку на прибуток або впровадження податкових кредитів для інвестиційних проєктів можуть стимулювати підприємства до залучення більшого обсягу капіталу для розширення своєї діяльності.

Оптимізація податкової системи України вимагає комплексного та систематичного підходу. Загальна мета полягає в створенні сприятливих умов для бізнесу, залученні інвестицій та забезпеченні стабільного фінансового забезпечення економіки країни. Ці приклади є лише деякими можливими шляхами досягнення цієї мети, але вони можуть служити важливими кроками вперед у процесі оптимізації податкової системи України.

Наступним важливим кроком є оптимізація податкових ставок. Необхідно провести аналіз і рецензування рівня податкових ставок з урахуванням міжнародного досвіду та потреб економіки. Важливо знайти баланс між забезпеченням достатнього надходження до бюджету та стимулюванням розвитку бізнесу. Зниження податкових ставок на певні види діяльності може підтримати розвиток конкурентоспроможних галузей та стимулювати інвестиційні процеси. [3]

Також важливо звернути увагу на боротьбу з податковою недієздатністю та униканням оподаткування. Розробка та впровадження ефективних механізмів контролю за виконанням податкових зобов'язань, а також зменшення можливостей для уникнення оподаткування, є важливим кроком у забезпеченні стабільної фінансової бази для економіки.

Для досягнення цих цілей використання сучасних інформаційних технологій та електронних систем контролю виявляється надзвичайно корисним. Одним з прикладів є впровадження електронного звітності, де платники податків зобов'язані подавати свої звіти та декларації в електронному форматі через спеціальні платформи. Це дозволяє автоматизувати процеси збору та обробки податкової інформації, знижує ймовірність помилок та спрощує процедури податкового адміністрування.

Ще одним прикладом може бути використання аналітичних інструментів та штучного інтелекту для виявлення податкових порушень та недієздатності. Автоматизовані системи можуть аналізувати великі обсяги даних, виявляти незвичайні транзакції, аномальні податкові показники або систематичні

порушення. Це допомагає підвищити прозорість та ефективність контролю, а також спрямовувати ресурси контролю на найбільш ризикові групи платників податків. [2]

Значну увагу слід приділити також податковим пільгам та стимулам. Система пільг та стимулів повинна бути чітко визначеною та передбачуваною. Необхідно аналізувати ефективність та доцільність кожного виду пільг та стимулів, а також враховувати їх вплив на економіку та бюджет. Відмінна забезпеченість податковими пільгами та стимулами сприятиме розвитку певних секторів економіки та залученню інвестицій, але важливо забезпечити, щоб ці заходи не порушували баланс у фінансах держави.

Загалом, оптимізація податкової системи України є складним та багатоаспектним завданням, проте вона є ключовим фактором для забезпечення стабільного фінансового забезпечення економіки країни. Проведення перегляду податкових процедур, оптимізація податкових ставок, боротьба з податковою недієздатністю та раціональне використання податкових пільг та стимулів - це лише деякі з шляхів досягнення цієї мети. Тільки шляхом систематичної роботи над вдосконаленням податкової системи Україна зможе побудувати стабільну та конкурентоспроможну економіку, що сприятиме розвитку країни та підвищенню життєвого рівня населення.

Список використаних джерел

1. Пирога І.С. Оптимізація податкової системи України: науковий вісник публічного та приватного права випуск 6, том: Ужгород, 2020. с.74-78.
2. Червинська О.С. Коваль О.В. Аналіз податкового навантаження в Україні та шляхи його оптимізації / науковий вісник НЛТУ України. Львів, 2022. с.41-44.
3. Нагорняк Г., Вовк Ю. Проблеми податкового регулювання в Україні та шляхи їх вирішення: Галицький економічний вісник. 2019. №2(27). с.140-152.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Леонід РИБЧИНСЬКИЙ

*Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник – д.е.н., професор Ходаківський Є. І.*

Державна влада повинна мати значні ресурси для виконання своїх функцій. Якщо хтось стверджує, що держава формується на основі політико-правової освіти, то її сила і сміливість повинні характеризуватися з точки зору рівня розвитку державного апарату при відповідному розподілі відповідних ресурсів. Функції держави повинні реалізовуватися, і в першу чергу функції виконавчої влади (через реалізацію державного управління), орієнтуючись на сучасний стан об'єкта впливу влади (фізичні та юридичні особи, громадянське суспільство). Це призводить до формування нових принципів, процедур, форм і методів здійснення державного управління, в яких процеси децентралізації, розформування та делегування повноважень набувають особливого статусу.

Переважна більшість європейських країн обрали шлях адміністративних реформ за допомогою процесів децентралізації та розпуску, яким притаманна вертикальна передача певних функцій та повноважень на нижчі рівні управління, від органів місцевого самоврядування з формуванням автономних організаційних структур (спільнот), які повинні володіти фінансовою незалежністю і мають нести відповідальність за свої дії [1].

Реформа місцевого самоврядування в Україні та відповідні зміни територіальної організації влади засновані на:

– встановлення процедури передачі повноважень між муніципалітетами та адміністраціями, а також процедури для системи реалізації переданих повноважень;

– чіткий розподіл функцій і повноважень між місцевими органами державної влади (місцевими радами) та обласними і районними радами (органами місцевого самоврядування) для компенсації їх дублювання;

- реалізація процесів трансформації територіальних органів влади, формування їх муніципальних асоціацій і розмежування обов'язків у наданні державних послуг [2].

Якщо не приймати до уваги формальність, пов'язану з необхідністю організації децентралізації, деконцентрації та делегування своїх повноважень в Україні в ході реформ, їх ефективна реалізація створює наступні проблеми:

- не має формального формулювання змісту цих понять. Законодавством України передбачено формальне формулювання поняття одноосібних делегованих повноважень, тобто повноважень органів виконавчої влади, переданих органам місцевого самоврядування на законних підставах, а також

повноважень органів місцевого самоврядування, переданих органам місцевого самоврядування (постанови обласних та районних рад);

- не має єдиного типу концепції в теоретичних дослідженнях.

Населення територіальних утворень має розуміти свою власну здатність управляти на відповідній території без постійного втручання та опіки держави і належного вираження своїх власних інтересів органами місцевого самоврядування. В нашій країні даний процес має розпочатися з позбавлення права посадової особи державної влади та володіти представницькими повноваженнями в органах місцевого самоврядування:

– юридичне регулювання децентралізованих процесів повинно вирішити дві головні проблеми: забезпечити реалізацію гарантій місцевого самоврядування та чіткість наданих повноважень. За Словами Д. Елерс «безумовно, завдяки своїм правам законодавчий орган може встановити ряд інших повноважень для місцевої громади, окрім тих, що стосуються співіснування та існування населення громади і які важливі для них саме як членів цього колективного утворення» [3], проте в той же час «він має обмежуватися межами, встановленими Конституцією та іншими законами, в яких він знаходиться [3]. Іншими словами, світовий досвід дає приклади, коли стан великого місцевого державного виконавчого органу, але з проблем забезпечення конституційних і правових гарантій місцевого самоврядування;

– процедури та процес децентралізації дуже суворо розглядає статус і значення територіальної спільності (фактичної та правової). Зокрема, відповідно з дослідженнями французьких та німецьких законодавців, статус юридичної особи повинен бути присвоєний спочатку комуні (громаді), а потім представницьким органам;

– чинне законодавство замінює концепції делегування повноважень та децентралізації. Це, в свою чергу, доводить схожість адміністративних процедур різних штатів за своєю природою з вилученням виконавчими органами фінансових та інших гарантій при реалізації повноважень, наданих шляхом децентралізації або делегування, що вимагає закріплення концепцій на законодавчому рівні;

– успіх у впровадженні надійних процесів можливий тільки при наявності добре навченої управлінської команди. Програма підготовки до роботи на державній службі повинна враховувати зазначені тенденції в розвитку знань, навичок і здібностей, необхідних для реалізації цих процесів.

В даний час визначаються особливості реалізації процесів децентралізації в Україні. Вивчення таких концепцій, як деконцентрація, децентралізація і делегування, а також належних їм процедур дало нам можливість виявити наступні ключові ідеї, щодо довгострокового розвитку цієї проблеми: для консолідації та успішного впровадження зазначених процедур необхідно координувати чітко визначення функцій держави (функцій публічного управління); громадяни територіальних органів повинні розуміти свою власну здатність управляти на відповідній території без постійного втручання та опіки держави і правильного вираження своїх інтересів органами місцевого

самоврядування. Правове регулювання децентралізованих процесів має вирішити дві основні проблеми: реалізація гарантій місцевого самоврядування та чіткість наданих повноважень; успіхи в управлінні територіальними органами влади та в управлінні територіальними органами влади.

Список використаних джерел:

1. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III : станом на 1 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> (дата звернення: 29.05.2023).

2. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / за ред. З.С. Варналія. Київ : НІСД, 2007. С. 124.

3. Дейвінг Янг Місцеве самоврядування у країнах Скандинавії та Балтії. Огляд. SKL International. 2016. 59 с

ЗНАЧЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ФОРМУВАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Анастасія САВИЦЬКА

*Здобувач спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Ю. Ю.*

Постановка проблеми. Вагома роль податку на доходи фізичних осіб характерна для бюджетів різних рівнів. Відношення податку до важливих складових прямого оподаткування вказує на його надійність та дієвість як джерела генерування доходів бюджету. В процесі свого становлення ПДФО пройшов 5 етапів розвитку, а також чимало реформ. Так, проведення фіскальної реформи децентралізації у 2014 р. зумовило зміну розподілу часток податку до бюджетів всіх рівнів. Саме тому варто дослідити результати впровадження реформи та її вплив на доходи місцевих бюджетів. Актуальності дослідженню також додає формування бюджетів місцевого рівня під впливом воєнного стану.

Основний матеріал. Історично адміністрування ПДФО завжди мало високий рівень уваги з боку влади, особливо під час кризових економічних періодів. Вагома роль у формуванні бюджетів була характерна ПДФО і до децентралізації, проте із проведенням реформи, яка передбачала збільшення власних повноважень та ресурсів місцевих бюджетів, їхня дохідна частина значно підвищилась, що створило нові можливості для забезпечення виконання завдань місцевого рівня.

Ще одним із важливих завдань реформи є усунення проміжної ланки бюджетної системи, як районні бюджети. Стимулом для приєднання до ОТГ районів виступає те, що сьогодні до них частка від ПДФО надходить у випадку відсутності місцевої ради у складі ОТГ. Тому для збереження доходу від ПДФО, формування власних ресурсів та поліпшення інфраструктури, райони повинні об'єднатися із громадами.

Проведення децентралізації відобразилось на зміні надходжень ПДФО до місцевих бюджетів та, як наслідок, на обсягах їхніх власних ресурсів (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка податків місцевих бюджетів без врахування офіційних трансфертів у 2018-2022 рр., млрд. грн.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	Темп приросту, %
ПДФО	138,2	165,5	177,8	212,2	272,2	97,0
Орендна плата	15,3	17,2	16,4	18,9	16,6	8,5
Земельний податок	8,3	11,5	10,8	11,8	9,7	16,9
Єдиний податок	19,9	25	27,6	34,8	32,9	65,3
Інші податки	68	67,3	63,2	82,5	73,8	8,5
Разом	249,7	286,5	295,8	360,2	405,2	62,3

Джерело: розраховано на основі [1-5].

Дохідна частина місцевих бюджетів, представлена податковими надходженнями, за 5 років зростає на 62,3%, що у 2022 р. становить 405,2 млрд. грн. З таблиці видно, що ПДФО насправді є бюджетоутворюючим податком бюджетів ОТГ. Впродовж всього періоду дослідження, незважаючи на воєнний стан, даний показник характеризується стабільним та найбільшим приростом: зі 138,2 млрд. грн. збільшення відбулось на 97%, тобто до 272,2 млрд. грн. Наступними найбільш суттєвими статтями доходів місцевих бюджетів слід виділити інші податки (їхній приріст оцінюється на 8,5% до 73,8 млрд. грн.) та єдиний податок з фізичних осіб – 32,9 млрд. грн., що йде наступним після ПДФО за темпом приросту (65,3%).

Варто також зазначити, що за результатами 2022 р. всі податки, окрім ПДФО, зазнали негативних змін. Це є свідченням того, що оподаткування доходів населення є досить надійним та стійким способом наповнення бюджетів. Така ситуація підтверджує той факт, що ПДФО було використано як стимулюючий фактор для громад, з метою активізації їхнього приєднання до ОТГ та формування власних ресурсів.

Далі варто розглянути структуру доходів, оскільки вона дозволяє наочно побачити вагомість податку для місцевих бюджетів (рис. 1).

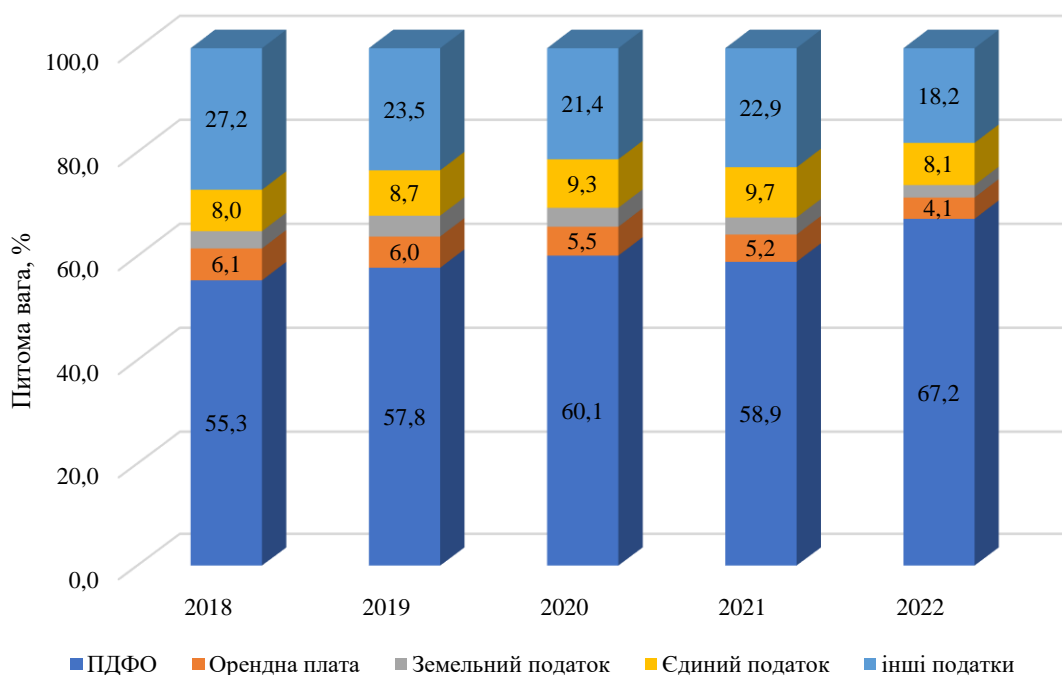

Рис. 1. Структура податкових надходжень місцевих бюджетів за 2018-2022 рр., %

Джерело: побудовано на основі [1-5].

Аналізуючи структуру доходів, видно, що частка ПДФО постійно є більшою за 50%. До 2021 р. податок проявляв висхідну тенденцію, але приріст питомої ваги інших податків, другої статті по вагомості, зумовив скорочення його частки до 58,9%. Однак вже наступного періоду, збільшення кількості військовослужбовців і, відповідно, обсягів виплати їхнього грошового забезпечення, компенсувало

різницю та забезпечило ріст частки ПДФО до найвищої позначки - 67,2%. Наступним вагомим ресурсним джерелом бюджетів виступає єдиний податок, частка якого до 2022 р. мала позитивну тенденцію приросту.

Висновки та пропозиції. Отже, з погляду на формування дохідної частини місцевих бюджетів, проведення реформи децентралізації зумовило зміцнення фіскальної функції ПДФО. Варто сказати, що виявлені тенденції свідчать про тісний взаємозв'язок між надходженнями від оподаткування доходів населення та накопичення власних ресурсів ОТГ.

Виходячи з цього та враховуючи досвід розвинутих країн, даний податок доцільно прибрати зі списку загальнодержавних податків та повністю включити до місцевих. Це зумовить прискорення завершення децентралізації та посприє соціальному розвитку в кожній громаді.

Досить актуальною залишається проблема «тіньової» економіки, яка стримує податковий потенціал місцевих бюджетів в Україні. З метою боротьби з таким вагомим сектором економіки варто посилити контрольні заходи за роботодавцями, а також їхню відповідальність за масові та систематичні виплати заробітної плати «у конвертах». В результаті це дозволить легалізувати доходи населення, зменшити рівень тінізації економіки, збільшити надходження від ПДФО до бюджетів та покращити соціальний захист населення.

Список використаних джерел

1. Публічний звіт Голови Казначейства Т. Слюз про підсумки діяльності Державної казначейської служби України за 2018 рік. URL: <http://surl.li/hqkzy>
2. Публічний звіт Голови Казначейства Т. Слюз про підсумки діяльності Державної казначейської служби України за 2019 рік. URL: <https://cutt.ly/4wwSWRDt>
3. Публічний звіт Голови Казначейства Т. Слюз про підсумки діяльності Державної казначейської служби України за 2020 рік. URL: <https://cutt.ly/7wwSWHlr>
4. Публічний звіт Голови Казначейства Т. Слюз про підсумки діяльності Державної казначейської служби України за 2021 рік. URL: <http://surl.li/hqlaz>
5. Публічний звіт Голови Казначейства Т. Слюз про підсумки діяльності Державної казначейської служби України за 2022 рік. URL: <https://cutt.ly/1wwSW3ku>

РОЛЬ КРЕДИТУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Руслана САВЧУК

*Магістрантка спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Л. В.*

Постановка проблеми. Розвиток ринкової економіки в Україні привертає увагу економічної науки до всіх складових ринкової кон'юнктури. На сьогоднішній день найважливішим аспектом є розробка нових концептуальних засад кредитних інструментів, які забезпечуватимуть сталий розвиток реальної економіки. Кредит як економічна категорія не тільки має внутрішню сутність, яка виявляється в його структурі, закономірностях руху, формах і видах, але й активно взаємодіє із зовнішнім середовищем і стимулює процес розширеного відтворення.

Рух позичкового капіталу між господарськими організаціями на національному та світовому рівнях може здійснюватися у різних формах та із застосуванням різноманітних інструментів кредитування - форм забезпечення ресурсами кредитного фінансування господарських організацій для фінансування реального сектору економіки, які реалізуються з використанням кредитного ринку. Реальний сектор економіки повинен мати кредитні засоби, що забезпечують загальне відтворення економіки та безперервність економіки. Основними засобами банківського кредитування розвитку реального сектора економіки є споживчі кредити, кредити господарським організаціям, іпотечні кредити, лізинг, факторинг і франчайзинг. Головне призначення таких інструментів – запобігання перебоїв у сфері суспільного виробництва та економічного відтворення в цілому.

Кредитна діяльність установ комерційних банків виступає досить різноманітною і включає різноманітні форми та види кредитування юридичних чи фізичних осіб з метою отримання доходу, а також кредитно-банківські послуги. Проте фінансова нестабільність, яка охопила економіку України, потребує ретельного аналізу ситуації з метою розробки механізмів відновлення економічного зростання та забезпечення нормального функціонування фінансового сектору.

Основний матеріал. Сьогодні однією з головних перешкод позитивного розвитку малого та середнього бізнесу в Україні є значна обмеженість фінансових і матеріальних ресурсів для виконання цього завдання, що змушує підприємства здійснювати пошук підходів та способів фінансового забезпечення своїх проектів.

Таким чином, існує гостра нестача державних коштів, які можуть бути використані реальним сектором економіки, а також неможливість активних зовнішніх запозичень на зовнішніх фінансових ринках через дефіцит ресурсів через фінансово-економічну ситуацію. Сьогодні, перш за все, банківський кредит

може відкрити нові можливості в реалізації підприємницьких проектів і в досягненні успіху в бізнесі.

Проте на практиці численні труднощі, які супроводжують організацію банківського кредитування малого та середнього підприємництва, суттєво стримують розвиток цього сектору національної економіки без використання можливостей, закладених у подоланні негативних наслідків фінансової кризи.

Більш того, ці труднощі торкаються як бізнесу, так і банківських установ. Такими проблемами для підприємців є високі відсоткові ставки, короткі терміни погашення, відсутність або відсутність обігових коштів для малого бізнесу, недостатні обсяги кредитування малого і середнього бізнесу та окремі порушення вільної конкуренції на ринку кредитних послуг, складність і довготривалість процесу кредитування.

Зростаюча економічна зацікавленість банків у кредитуванні малих і середніх підприємств також зменшить банківські витрати, пов'язані з розглядом кредитних заявок клієнтів, бізнес-планів та інвестиційних проектів. Оскільки адміністративні витрати банків на кредитування малих і середніх підприємств майже такі ж, як витрати на оцінку кредитних заявок великих компаній, тому для значного розширення кредитування комерційними банками малий бізнес повинен запропонувати відповідні механізми компенсації за високі адміністративні витрати.

Серед факторів, що стримують розвиток банківського кредитування малого бізнесу, – низька капіталізація банків, зростання банківських коштів у структурі коштів, підвищення попиту та відсутність технологічної роботи короткострокового, малого та середнього кредитування. розмір підприємств. Це знижує зацікавленість банків у кредитуванні малого підприємництва, а при наданні беззаставних кредитів вони повинні створювати значний обсяг резервів під кредитні операції, знижуючи рентабельність банківської діяльності та підвищуючи рівень ризику кредитування.

Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є прискорення розвитку фінансового лізингу, який виступатиме певною альтернативою залучення фінансових ресурсів, необхідних для створення і підтримки бізнесу.

Банківське кредитування малого та середнього підприємництва в Україні надзвичайно ускладнене через високий економічний ризик, який практично виключає можливість довгострокових інвестицій. Малі та середні підприємства переважно зберігають майже весь капітал в обігу, надзвичайно чутливі до негативних наслідків адаптації України до умов вільноконкурентного ринку. Тому в умовах сучасної економічної нестабільності малі підприємства віддають перевагу швидкій оборотності, втрачаючи тим самим інвестиційну привабливість як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів.

Не слід також забувати про особливості малого та середнього підприємництва, які суттєво обмежують умови ефективної співпраці з

банківськими установами в організації кредитування. До них, зокрема, можна віднести:

- відсутність у підприємства довгострокової кредитної історії, що значно підвищує рівень кредитного ризику банку;
- невідомість окремих аспектів діяльності багатьох підприємств через приховування фактичних доходів і заробітної плати;
- малий бізнес, що ускладнює оцінку стану банку; нечітка та недостовірна звітність, яка неадекватно відображає фінансові результати виробничо-господарської діяльності;
- відсутність або відсутність надійних і ліквідних активів, що є забезпеченням залученого кредиту.

Поєднання цих факторів створює відносно високий ризик для банків при кредитуванні малих і середніх підприємств, що визначає відносно низький відсоток банків у кредитуванні в цій економіці.

Для підвищення ефективності кредитування для установ банків необхідно створити здорове інформаційно-аналітичне забезпечення. Тому що навіть найдосконаліший метод аналізу позичальника або оцінки ризику не дає надійних результатів, якщо вихідна інформація ненадійна або неповна. Шляхи вирішення проблеми – відродження бюро кредитних історій та запровадження відкритої, прозорої звітності для малого та середнього бізнесу.

Крім того, важливим напрямком активізації банківського кредитування малого та середнього підприємництва є створення гнучкої системи гарантій, що відкриває можливості для кредитування галузі. Ці гарантії можуть надаватися як банками, які запроваджують гарантію продажу як форму отримання прибутку, так і іншими зацікавленими організаціями, зокрема спеціалізованими фондами чи іншими установами підтримки малого підприємництва, а також органами державної влади та місцевого самоврядування для соціально важливих проектів малого бізнесу, яке бере участь у виконанні держзамовлення, забезпечує діяльність регіональних районів соціально-економічного розвитку.

Висновки. Повоєнна розбудова України сильною мірою залежатиме від стану розвитку реального сектору економіки, що уможливило ефективну реалізацію заходів кредитної політики банків і небанківських кредитних організацій, розвиток і створення національних конкурентних переваг. надійне підґрунтя для модернізації та інтеграції України в європейський та світовий економічний простір. Тому для подальшого розвитку вітчизняної економіки, стабільності умов її роботи, прибутковості підприємств і добробуту населення необхідно об'єднати зусилля всіх суб'єктів економічних відносин.

Перспективи подальшого наукового розвитку в галузі банківського кредитування реального сектору економіки пов'язані з гострою потребою наукового аналізу та узагальнення кращого світового досвіду. Проте підходи до банківського кредитування економіки, які активно використовуються іноземними

державами, потребують критичного перегляду з урахуванням економічних реалій України.

Список використаних джерел

1. Гаркуша Ю.О., Руснак О.О. Банківський кредит у забезпеченні розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 39. С. 560–564. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct37-81>.
2. Бондарук Т.Г., Бондарук І.С. Державне регулювання розвитку малого бізнесу і його соціальної відповідальності. *Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2019. №3. С. 111–119.
3. Загинайло Ю.Р., Дорошенко О.Г. Роль кредиту в розвитку економіки України. *Modern Economics*. 2020. № 22(2020). С. 18–23. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V22\(2020\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-03).

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МОНІТОРИНГ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Юлія СІКАЛЮК

*Магістрантка спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник – к.е.н., доцент Куровська Н. О.*

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Нині виникає необхідність адаптації діяльності вітчизняних підприємств до змін, що відбуваються в умовах зростаючої глобалізації та інтеграційних процесів, які супроводжуються входженням економіки України у міжнародний економічний простір. Адже за рахунок цього на діяльність вітчизняних підприємств тисне низка факторів, які з одного боку пропонують суттєві перспективи і можливості, а з іншого – спричиняють нові загрози і ризики. Одним із джерел таких змін є євроінтеграційний курс України. В результаті цього зростає роль факторів впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємств та виникають реальні можливості для розширення сфери діяльності, диверсифікації товарів і послуг, а також забезпечення функціонування й розробки стратегії розвитку його фінансового потенціалу.

Успішна діяльність підприємств в умовах євроінтеграції залежить від стану їхнього забезпечення необхідним обсягом фінансових ресурсів, оскільки для того, щоб вийти на європейський ринок та конкурувати з європейськими підприємствами потрібне належне фінансове забезпечення. Сукупність різних зовнішніх та внутрішніх факторів постійно впливають на формування обсягів фінансових ресурсів підприємств. Такий вплив може носити як негативний, так і позитивний характер. Для того, щоб здійснити ефективну оцінку впливу та приймати відповідні заходи щодо його нівелювання чи, навпаки, посилення, на кожному підприємстві має бути створена система моніторингу стану управління фінансовими ресурсами, здатна заздалегідь відстежувати ці фактори та приймати превентивні заходи.

Дослідженню різноманітних проблемних питань фінансового моніторингу присвячені наукові праці багатьох науковців, серед яких слід відмітити таких, як: І. А. Бланк, Ж. М. Жигалкевич, Г. В. Корнійчук, Л. В. Недільська, О. В. Станіславський, Д. С. Царук та ін. Проте слід відмітити, що питання системи фінансового моніторингу стану управління фінансовими ресурсами на підприємстві потребують подальшого розширення і поглиблення наукових розробок. Зокрема це стосується розроблення наукового методологічного підходу до формування ефективної системи моніторингу управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах євроінтеграційних процесів.

Основний матеріал. Євроінтеграційні процеси та відкриття європейських ринків потребують адаптування вітчизняних підприємств до новітніх інструментів управління підприємством. Євроінтеграція вимагає від підприємств

удосконалення системи менеджменту, зокрема фінансового [2, с. 116]. Досвід європейських країн щодо управління фінансами суб'єктів економічної діяльності свідчить про важливе місце фінансового моніторингу в управлінні фінансовим потенціалом. В контексті управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах євроінтеграції слід звернути увагу на формування постійної системи фінансово-економічного моніторингу управління фінансовими ресурсами.

Науковці, переважно, під поняттям фінансового моніторингу розуміють інститут, систему, інструментарій, комплекс заходів, механізм, складову економічної безпеки, форму фінансового контролю. Проте в більшості випадків тут йдеться про фінансовий моніторинг як контроль за відмиванням коштів, що отримані незаконно. З погляду діяльності підприємства, фінансовий моніторинг можна описати як функціональний механізм, що постійно відстежує фінансові показники підприємства. В рамках цього механізму проводиться збір, систематизація та аналіз фінансової інформації з метою встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Цей процес базується на порівнянні аналітичних даних функціонування підприємства з нормативними вимогами [4, с. 43]. І. О. Бланк визначає фінансовий моніторинг як стратегічну складову функцій управління. На його думку система фінансового моніторингу, розроблена на підприємстві, дозволяє його менеджменту спостерігати за контрольованими показниками фінансового стану і діяльності підприємства загалом, визначати ступінь відхилення реальних результатів від запланованих, і оперувати отриманими даними для відстеження і уникнення причин цих відхилень [1, с. 75].

Таким чином, застосування фінансово-економічного моніторингу як ефективного інструменту управління фінансовою діяльністю підприємства передбачає не тільки спостереження параметрів фінансових ресурсів, але й проведення аналізу та оцінки тенденцій їхньої зміни під впливом різних факторів, а також прогнозування стану фінансових ресурсів в найближчій перспективі, передбачати подальший розвиток процесів, для прийняття своєчасних і адекватних управлінських рішень чи коригування цільових параметрів об'єкту моніторингу. Виходячи з цього, можна визначити моніторинг фінансових ресурсів підприємства як механізм оперативного контролю і інформаційно-аналітичного забезпечення оцінки, аналізу та прогнозування фінансових чинників та процесів, які впливають на ефективність та результативність управління фінансовими ресурсами.

Система фінансового моніторингу стану управління фінансовими ресурсами потребує власних специфічних інформаційних потоків, які характеризують кількісні і якісні аспекти їх формування, розміщення і використання. Інформація, що віддзеркалює дані процеси, проходить такі етапи, як: збирання, оцінювання якості, систематизація, обробка, структуризація, аналітична інтерпретація, накопичення, що надає можливість ідентифікувати й визначити вагомні явища й факти в системі економічного функціонування фінансових ресурсів підприємства [3, с. 27]. Створення системи моніторингу

стану управління фінансовими ресурсами на підприємстві заснована на відповідному методичному, організаційно-економічному, нормативному, інформаційному й технічному забезпеченні. Логіка системи моніторингу стану управління фінансовими ресурсами підприємства передбачає формування та реалізацію поступальних етапів, що її формують (рис. 1).

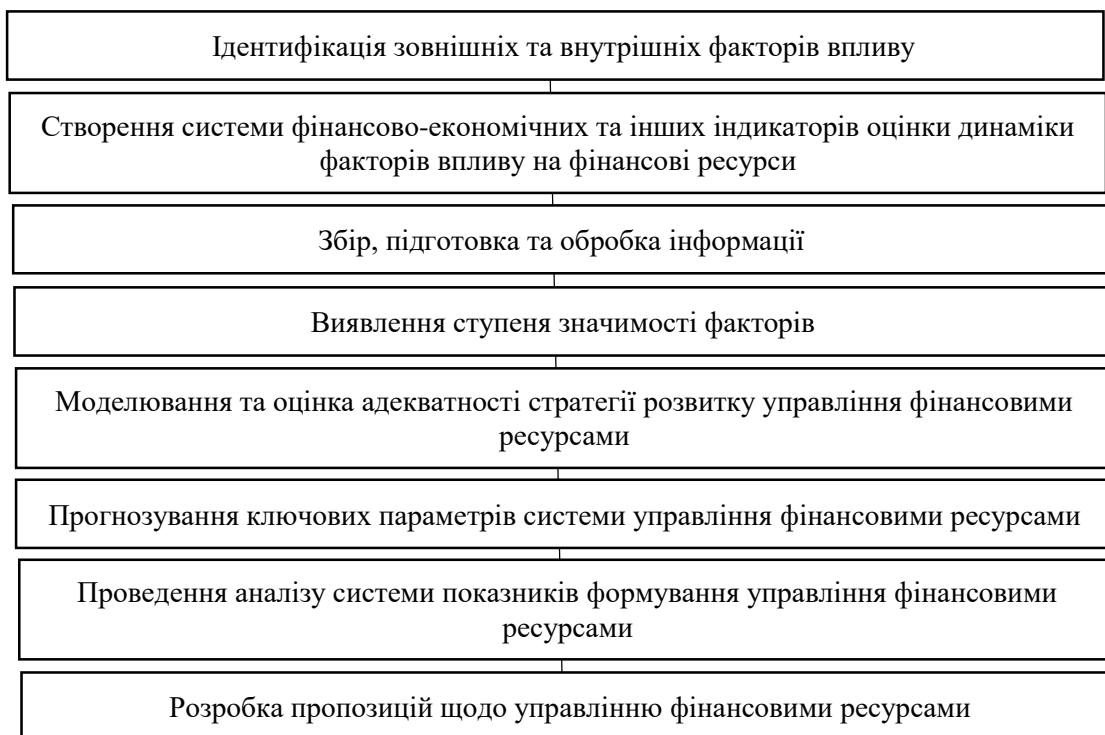

Рис. 1. Етапи формування системи моніторингу стану управління фінансовими ресурсами на підприємстві

Джерело: складено автором на основі [3].

Отже, на фінансові ресурси підприємства можуть впливати різноманітні фактори, що потребує визначення найбільш важливих з них, які вирішальним чином можуть впливати на зміну основних фінансових показників. Зважаючи на те, що ці показники взаємозв'язані, їх потрібно аналізувати системно. Тому в процесі формування системи моніторингу на підприємстві існує необхідність у їх оцінці, а в окремих випадках і застосуванні непрямих (опосередкованих) кількісних параметрів, які дозволяють отримати уявлення про динаміку і напрям зміни досліджуваного явища.

Висновки та пропозиції. В умовах євроінтеграційного процесу зростає роль фінансового забезпечення діяльності підприємствами, при чому фінансові ресурси є однією з найважливіших характеристик його господарської діяльності. Забезпечення необхідною кількістю фінансових ресурсів забезпечує підприємству конкурентні переваги перед іншими підприємствами аналогічної спеціалізації в умовах посилення конкуренції на внутрішньому й європейському ринках. Пріоритетне значення фінансових ресурсів потребує значної уваги і детального дослідження, для чого слід створити постійну дієву систему фінансового моніторингу на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посібник. К. : Ельга, 2008. 724 с.
2. Жигалкевич Ж. М., Станіславський О. В. Особливості зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств в умовах євроінтеграції. Економічний вісник НТУУ «КПІ» : збірник наукових праць. 2019. № 16. С. 116–123.
3. Корнійчук Г. В. Моніторинг у системі управління фінансовим потенціалом підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. № 13. 2018. С. 26-31.
4. Царук Д. С. Сутнісна характеристика фінансового моніторингу діяльності підприємств. *Молодий вчений*. 2019. № 12. С. 43-46.

АКТУАЛЬНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Для СОЛОВЕЙ

*Магістрант спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Ю. Ю.*

Постановка проблеми. У нашу цифрову епоху важко не розуміти того факту, що цифрові технології мають неймовірно велике поширення, та важливість у житті більшості людей. Наявність попиту, та велика кількість можливих реалізацій проектів у сфері інформаційних технологій, надає великі можливості у плані отримання доходу від таких проектів, таким чином є попит на фінансування інвестиційних процесів у даній сфері. В залежності від продуктів, які будуть виготовлятися у рамках проекту, можна отримати доволі великі доходи, що особливо помітно у сфері виготовлення відеоігор, де фактично існує окрема індустрія, яка настільки дохідна, що навіть такі гіганти як Microsoft небайдужі до цієї сторони бізнесу.

Таким чином, є доволі раціональним рішення по реалізації інвестиційних проектів у сфері інформаційних технологій, так як в кінці кінців дохід гарантовано буде високим, якщо правильно відсіяти ідеї. Також доволі непоганою, на даний момент, є ідея створення проекту по фінансуванню ігрової індустрії, адже як показує статистика, навіть не самий якісний проект у Steam™[2] за часту продається, хоча звісно навіть у якісного проекту можуть бути проблеми при продажах, і саме для цього потрібно максимально вивчити наприклад стартап, педетим як приступати до формування фінансування. Важливо вивчити те, як подібні продукти, на кшталт відеоігор у схожому жанрі, ведуть себе на ринку, у тому числі відкриті дані по продажам, та оцінки користувачів. Так чи інакше, формування інвестицій у інформаційні технології є перспективним варіантом для реалізації своїх фінансів та ідей, яка у парадигмі цифрового світу сьогодення.

Основна частина. Процес формування інвестиційних процесів представляє собою створення та підготовку до залучення фінансових ресурсів для реалізації та розвитку бізнес-ідеї, у даному випадку у сфері інформаційних технологій. Даний процес включає аналіз, планування, оцінку та структурування проекту з метою забезпечення його успішності та залучення інвесторів.

Основні етапи формування інвестиційних проектів включають:

1. Стадію ідеї: Визначаються концепції проекту, цілі та області його застосування.

У випадку інформаційних технологій, потрібно вивчити те, якого профілю буде проект, наприклад буде він виготовляти програмне забезпечення для страхових компаній, чи відеоігри для смартфонів.

Також проводиться оцінка можливостей та аналіз ринку та конкурентів.

2. Передпроектний аналіз: Включає глибоке дослідження ринкових умов, а також аналіз потенційних ризиків та вигідності проекту. Також проводиться визначення потреб у ресурсах (фінансових, людських, матеріальних і тд).

3. Розробка бізнес-проекту: Включає створення детального плану реалізації проекту, у тому числі опис бізнес-моделі, стратегію розвитку, прогностичні фінансові показники, ризики та способи їх управління.

4. Фінансування проекту: Представляє собою процес пошуку інвесторів або фінансових установ, які можуть забезпечити необхідні кошти для реалізації проекту. Для цього можуть використовуватися банківські позики, венчурний капітал, гранти, публічне розміщення акцій etc.

5. Стадія реалізації проекту: На даному етапі проводиться втілення проекту згідно з розробленим планом. Управління проектом, контроль за виконанням та використанням ресурсів.

6. Оцінка результатів: Стадія аналізу фактичних показників виконання проекту порівняно з прогнозованими. Визначення ефективності проекту та його внеску в бізнес-середовище.

Основними ризиками, які можуть вплинути на успішність інвестиційного проекту у інформаційні технології можуть стати такі фактори, як швидкий технологічний прогрес, який може привести до застаріння продуктів і послуг, тому важливо мати гнучкі стратегії для адаптації до змін. Окрім цього, потрібно врахувати конкуренцію на ринку та можливість непередбачених обставин, які можуть вплинути на фінансові показники проекту.

Інформаційні технології, не дивлячись на вже майже сто років існування, все ще сферою, яка постійно розвивається. Інновації та нові технології відіграють важливу роль у цій галузі, і інвестиції в дослідження та розробки можуть забезпечити конкуренту перевагу. Із важливих останніх новинок технологій можна визначити такі, як штучний інтелект, блокчейн, покращення інтернет речей і інших.

При грамотній реалізації такого проекту, вірогідність успіху збільшується в рази, тому важливо мати компетентний персонал, менеджерів, фінансистів, та навіть маркетологів. Так як сфера інформаційних технологій все ще є дуже прибутковою, є великі шанси на те, що новий стартап може зайняти велику частину ринку, що було багаторазово доказано на прикладі багатьох світових аїті-гігантів, які колись також були проектами, які потребували інвестицій.

На даний момент в Україні дуже активно розвивається сфера інформаційних технологій. Держава сама сприяє розвитку таких технологій, тому Україна є фактично лідером серед Європейських держав, у якій настільки багато кваліфікованих спеціалістів, що світові компанії відкривають тут свої філіали, щоб

виготовляти свою продукцію. 01.12.2022 рішенням Верховної Ради України був прийнятий законопроект 2807-IX який має назву «Про національну програму інформатизації», та передбачає сприяння розвитку інформаційних технологій на національному рівні, а також введення електронної демократії – форми суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління.[1] Прикладом такого процесу є додаток Дія, яка дає можливість громадянам не тільки мати під рукою потрібні документи, а і впливати на рішення держави, що в особливості проявилось у військовий час.

Висновок. Таким чином, інформаційні технології є важливою, та прибутковою частиною сучасного світу, на які є великий попит як серед населення, так і у компаній та держав. Формування інвестиційних проєктів у даній сфері є перспективним, так як правильно підібрані ідеї можуть забезпечити гарантований і стабільний дохід. Важливо вивчити ринок та конкурентне середовище, а також оцінити попит на подібні послуги. Процес формування інвестиційного проєкту включає такі етапи як стадія ідеї, передпроєктний аналіз, розробку бізнес-проєкту, фінансування проєкту, стадія реалізації та оцінка результатів.

Грамотна реалізація проєкту та наявність компетентного персоналу сприяють збільшенню його успішності. Інформаційні технології є прибутковою галуззю, що в перспективі робить проєкти даного типу доволі прибутковими.

Список використаних джерел

1. Про Національну програму інформатизації : Закон України № 2807-IX від 1 грудня 2022 р. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-IX#Text>
2. Сайт корпорації Valve URL: <https://www.valvesoftware.com/>

ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ

Анастасія СТАРОВОЙТ

Магістрантка спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник – к.е.н. Мартинюк Г. П.

Постановка проблеми. Раціональне функціонування підприємства залежить від правильної організації облікового процесу та обліку запасів, які гарантують, що операційна діяльність та виробництво можуть продовжуватись. Стабільність виробничого процесу, своєчасність реалізації продукції та конкурентоспроможність на ринку значною мірою залежать від розміру та структури товарних запасів підприємства.

В процесі діяльності вважають, що управління запасами є досить складною сферою діяльності підприємства. Тому підприємства мають значну кількість недоліків в процесі їх управління які призводять до помітних втрат. Отже пошук раціонального підходу до управління запасами є актуальним та потребує подальших досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальними проблемами управління виробничими запасами займалась велика кількість вчених, а саме: Ф.Ф. Бутинець, Н. І. Коваль, А.В. Дмитренко, І.В. Балабась, О.А. Подолянчук, Н.Б. Токар, Н.В. Вовк, М.Т. Шендригоренко. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних та практичних засад управління виробничими запасами з метою підвищення ефективності функціонування підприємства.

Виклад основного матеріалу. Методичні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності зосереджено в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 9 "Запаси". *Запаси* - активи, які перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.[1]

Одночасно Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено 2 клас рахунків «Запаси» та окремо рахунок 20 «Виробничі запаси», який конкретно визначає перелік матеріальних цінностей, що мають обліковуватися як виробничі запаси підприємства [1].

Аналізуючи трактування поняття «виробничі запаси» різними творцями, можна зазначити, що виробничі запаси виступають досить непростою категорією, яка тлумачиться по різному. Але в усіх трактуваннях є визначення матеріальної основи виробничих запасів, тобто: матеріальні активи, сировина, матеріали, паливо тощо. Загалом, можна дійти до висновку, що виробничі запаси є частиною оборотних засобів, які прибули на підприємство але не використовувались.

Трактування поняття «виробничі запаси» різними авторами

Автори	Визначення
Ф.Ф. Бутинець	під сутністю запасів розглядає все те, що завезено на склади підприємства та ще не вступило в першу стадію обробки, тобто частина сукупних запасів, призначених для виробничого споживання [2]
Н.І. Коваль	виробничі запаси – це придбані або самостійно виготовлені запаси, що підлягають подальшій переробці на підприємстві або утримуються для іншого споживання у ході нормального операційного циклу і характеризуються речовою формою, макроекономічним змістом, мікроекономічним призначенням та наявністю облікової складової [3]
А.В. Дмитренко	виробничі запаси – це сукупність предметів праці, які знаходяться на підприємстві у вигляді складських запасів основних та допоміжних матеріалів, а також палива, запасних частин, зворотних відходів, тари та інших матеріалів [4]
О.А. Подолянчук	виробничі запаси – це матеріальні оборотні активи, які протягом операційного циклу використовуються в повному обсязі для створення продукції, товарів, надання послуг, виконання робіт, а також для будь-яких господарських чи управлінських потреб підприємства [5]
Н.Б. Токар	виробничі запаси – це матеріальні оборотні активи, які виступають предметами праці й утримуються підприємством для подальшого використання їх у виробництві. До їх складу входять: сировина, основні і допоміжні матеріали, паливо, покупні [6]

Джерело: адаптовано автором на основі [2-6]

Кількість, а також структура матеріальних ресурсів, необхідних для нормального функціонування підприємства, залежить від обсягу виробництва, галузевих і технологічних особливостей, а своєчасність їх забезпечення визначається ефективністю системи управління. Якість матеріалів вимірюється за обсягом виробничих запасів, а також за виконанням контролю виробничих запасів.

Управління запасами – це досить складний процес, який пов'язаний з утриманням запасів та зосереджений на мінімізацію витрат при зберіганні, а також направлений на забезпечення високого рівня обслуговування покупців, його можна розмежувати на три етапи рис 1.

Рис. 1 Схеми етапів управління запасами

Джерело: адаптовано автором на основі [7]

Отже, на першому етапі виконується поточний аналіз сукупної величини запасів, котрий виконується на основі управлінської та фінансової звітності, а також даних про запаси. Дані про запаси можна отримати на основі обліку по другому класі рахунків.

На другому етапі проводиться оптимізація загального обсягу товарно-матеріальних цінностей і розмірів основних груп товарно-матеріальних цінностей, що включаються в оборотні кошти. Також для ефективного управління запасами застосовуються різні методи планування та оптимізації величини.

Третій етап в свою чергу передбачає створення ефективних систем контролю за рухом запасів у компанії. У загальному розумінні контроль запасів відноситься до коригування рівнів запасів для виявлення відхилень від специфікацій і прийняття оперативних рішень щодо їх усунення.

Висновки. Отже, структура матеріальних ресурсів, які є достатньо необхідними для ефективного функціонування підприємства, залежить від обсягу виробництва, галузевих і технологічних особливостей, а своєчасність їх забезпечення визначається ефективністю системи управління. В загальному розумінні підприємство може нормально функціонувати лише за умов коректної організації управління запасами. Ефективне управління запасами може значно скоротити операційний і виробничий цикл, це сприяє зниженню витрат, пов'язаних із споживанням запасів, і дозволяє зменшити частину коштів.

Список використаних джерел:

1. Запаси: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9, затверджене наказом МФУ від 02.11.1999 №751/4044 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних; під заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. - 8-ме вид., доп. і перероб / Ф.Ф. Бутинця - Житомир: ПП «Рута». – 313 с.
3. Коваль Н.І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. №7. С. 93-105.
4. Дмитренко А.В. Економічна сутність поняття виробничі запаси. *Економіка і регіон*. 2016. №2 (57). С. 149-152.
5. Подолянчук О. А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 5. С. 88-101.
6. Токар. Н. Б. Сучасні проблеми організації обліку виробничих запасів та шляхи їх вирішення. Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України : кол. монографія / ред. О. В. Манойленко. Харків : НТУ "ХПІ", 2017. Розд. 1. С. 20-29.
7. Етапи управління запасами [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://stud.com.ua/14916/finansi/upravlinnya_zapasami

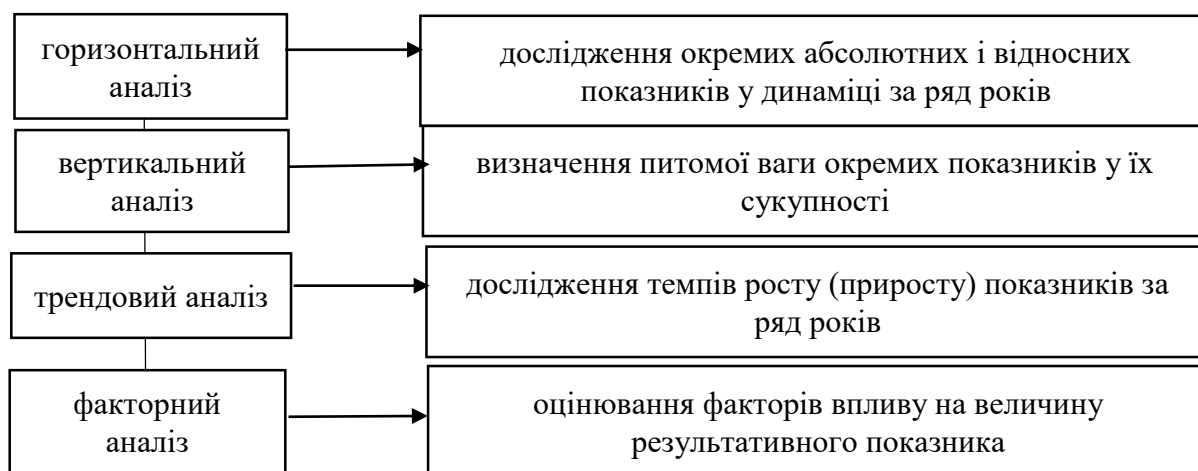
АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРПОШТА»

Тетяна ТОРЧУК

*Магістрантка спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Л. В.*

Постановка проблеми. Аналіз фінансових результатів необхідний менеджменту підприємства для розробки стратегії та тактики його розвитку. Результати аналізу слугують для вибору тих чи інших управлінських рішень та планів, здійснення контролю за господарською діяльністю підприємства, пошуку шляхів підвищення ефективності його діяльності, оцінки результатів діяльності його структурних підрозділів. Фінансові результати діяльності показують ефективність господарської діяльності підприємства за усіма напрямками його діяльності (основною, операційною, фінансовою, інвестиційною). Фінансові результати є основою економічного розвитку підприємства та зміцнення його фінансових взаємозв'язків з партнерами.

Основна частина. Інформаційною основою аналізу фінансових результатів підприємства є його звітність, зокрема форма № 2 «Звіт про фінансові результати». Аналіз фінансового результату передбачає наступні елементи (рис. 1).

*Рис. 1. Елементи аналізу фінансових результатів діяльності підприємства
Джерело: складено автором за [1]*

При використанні горизонтального аналізу фінансових результатів підприємства досліджується зміна показників за аналізований період. При вертикальному аналізі здійснюються міжгосподарські порівняння (при наявності значних відмінностей за величиною ресурсів, які використовуються; чисельності працівників, обсягу продажу). Відносні показники згладжують негативний вплив інфляції, який деколи значно викривлює показники фінансової звітності, порушуючи тим самим умову порівнянності даних при їхньому дослідженні в динаміці.

За допомогою трендового аналізу фінансових результатів можна:

- визначити середній розмір фінансового результату за певний період, при цьому вирівнюючи нестійкі чинники;
- виявити обсяг максимального (мінімального) фінансового результату за певний період;
- побудувати тренд фінансового результату, який показує важливі характеристики господарської діяльності підприємства за певний період (циклічність, з тенденцією росту або спаду) [3, с. 94].

Щодо факторного аналізу фінансових результатів, то головними комплексними показниками, що обумовлюють зростання розміру доходу підприємства від реалізації, є зміна його величини, рівня ціни, собівартості, структури продукції, її асортименту.

Першим етапом аналізу фінансових результатів господарської діяльності підприємства є структурно-динамічний аналіз його доходів, витрат та прибутку – основних показників Звіту про фінансові результати. При проведенні дослідження доходів та витрат підприємства важливим є аналіз їхнього рівня та структури у звітному та попередньому періодах, оцінювання динаміки, з'ясування її причин. На наступному етапі аналізу фінансових результатів підприємства слід проводити горизонтальний аналіз показників прибутку, який дозволяє побачити рівень й динаміку показників та надає можливість дослідити стабільність отримання доходів та здійснення витрат, за рахунок чого робляться прогнози про їхню зміну в майбутньому.

Третім етапом аналізу фінансових результатів є факторний аналіз прибутку та показників рентабельності задля з'ясування причин зміни цих показників. Факторний аналіз дослідження фінансових результатів проводять найчастіше за допомогою методу ланцюгових підстановок чи методу абсолютних різниць виходячи з порядку формування показників. Основною метою факторного аналізу є виявлення рівня впливу ряду факторів на різні види прибутку, в тому числі зростання чи збільшення обсягів продажів, виробництва товарів, підвищення якості, розширення асортименту, зростання рентабельності; виявлення резервів.

Сьогодні в зарубіжній практиці аналізу фінансових результатів підприємства досить актуальним є використання показника доданої економічної вартості (EVA), оскільки сучасному підприємству отримувати прибуток не достатньо, також необхідно забезпечувати певний рівень рентабельності, за допомогою якого є можливість створювати додаткову вартість. Показник EVA, як і показники рентабельності характеризує прибутковість підприємства, однак виключає ряд недоліків, які характерні традиційним показникам, зокрема [2, с.

- штучне заниження чи завищення прибутку за рахунок бухгалтерських даних;
- відсутність відображення тимчасової вартості грошей;

– недостатня кореляція показників вартості акцій та рентабельності, що не дає повної інформації інвесторам та власникам.

Аналіз фінансових результатів проведемо на прикладі АТ «Укрпошта», яке є найбільшою мережею підприємств в Україні – налічує близько 11 000 відділень, які забезпечують покриття у 100% населених пунктів України. АТ «Укрпошта» надає поштові, логістичні, фінансові й торговельні послуги для приватних осіб та корпоративних клієнтів [4]. Засновником і акціонером АТ «Укрпошта» виступає держава в особі Міністерства інфраструктури України. Діяльність АТ «Укрпошта» регламентовано Законом України «Про поштовий зв'язок», іншими законами. Сьогодні до складу АТ «Укрпошта» входять 24 регіональні філії, Дирекція оброблення і перевезення пошти та «Автотранспошта» [4].

Аналіз фінансових результатів АТ «Укрпошта» за 2019-2021 рр. приведений в табл. 1.

Таблиця 1.

Аналіз фінансових результатів АТ «Укрпошта» за 2019-2021 рр.

№	Показник	Роки аналізу			Відхилення 2021 / 2019 рр	
					Тис. грн	
	Чистий дохід від реалізації					
	Собівартість					
	Валовий прибуток					
	Інші операційні доходи					
	Адміністративні витрати					
	Витрати на збут					
	Інші операційні витрати					
	Фінансові результати від операційної діяльності					

Джерело: за даними офіційного сайту [4].

Таким чином, в 2021 році порівняно із 2019 р. відбулось зростання чистого доходу АТ «Укрпошта» на 3 404 025 тис. грн. або на 43,77 %. Як наслідок, підвищилась собівартість наданих послуг: на 2 939 468 тис. грн. або на 44,56 %. Так як, собівартість зростає аналогічними темпами, що і чистий дохід компанії, відбулось зростання валового прибутку в 2021 році порівняно із 2019 роком на 226 986 тис. грн. (19,22 %). Фінансовий результат компанії в 2021 році скоротився порівняно із 2019 роком на 59,84 %. Дане скорочення пояснюється суттєвим скороченням інших операційних доходів та зростанням адміністративних витрат.

Висновок. Фінансовий директор підприємства має приділяти велику увагу аналізу фінансових результатів підприємства, оскільки це визначає вектор майбутньої діяльності підприємства на ринку поштових, логістичних, фінансових та торговельних послуг України, визначає резерви збільшення фінансових результатів та підвищення рентабельності діяльності, отже, відіграє та займає важливу роль в системі фінансового менеджменту компанії.

Список літератури

HYPERLINK "http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D0%B0%D0%B2%D1%88%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E\$" \o "Пошук за автором" Гавшина О. І., Тарасенко І. О. Діагностика фінансового стану в системі управління економічною безпекою підприємства. *International scientific journal*. 2015. № 8. С. 104-107.

ршова Н.Ю., Степаненко О.В., Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: сучасні підходи. XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» Одеса, 30-31 травня 2019 р. с. 133-134

авиденко Н.М. Фінансовий менеджмент : [підручник] Н.М. Давиденко. К. : ТОВ «Задруга», 2012. 516 с

фіційний сайт АТ «Укрпошта». URL:<https://www.ukrposhta.ua/ua>.

ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІНИ РОЗОРАНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ ЖИТОМИРЩИНИ: ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ

Дмитро ХОМИЧ

Студент спеціальності «Екологія»

Науковий керівник – к. с.-г. н., доцент Корж З. В.

Постановка проблеми. Розораність сільськогосподарських угідь є одним з найважливіших показників в сільському господарстві, який впливає на економічний та екологічний стан регіону. У регіоні Житомирської області, розташованій в серці України, ця проблема має особливе значення. Останніми роками спостерігаються значні зміни в розораності сільськогосподарських угідь, що мають вагомий економічний та екологічний наслідки для регіону.

У цьому дослідженні ми зосередимося на вивченні тенденцій зміни розораності сільськогосподарських угідь на Житомирщині та їх вплив на економіку та екологію регіону. Ми проаналізуємо зміни в сільськогосподарській практиці, використанні нових технологій та землеробчих підходів, а також розглянемо економічні та екологічні наслідки, що виникають в результаті цих змін.

Це дослідження має важливе значення для розвитку сільського господарства та збереження природних ресурсів на Житомирщині. Розуміння тенденцій зміни розораності та їх впливу на економіку та екологію регіону допоможе прийняти ефективні рішення щодо землекористування, збалансованого розвитку сільського господарства та збереження природних ресурсів [1].

Далі в нашому дослідженні ми розглянемо ключові аспекти тенденцій зміни розораності сільськогосподарських угідь на Житомирщині та їх вплив на економіку та екологію регіону. Ми проведемо аналіз економічних та екологічних наслідків зміни розораності та запропонуємо можливі шляхи вирішення цієї проблеми.

Виклад основного матеріалу. Зміна розораності сільськогосподарських угідь на Житомирщині має важливі економічні та екологічні наслідки. Економічні наслідки. Зменшення розораності сільськогосподарських угідь може мати позитивний вплив на економіку регіону. По-перше, воно допомагає зберігати родючість ґрунту, що забезпечує стабільну врожайність та збільшення виробництва сільськогосподарської продукції. Це сприяє зростанню доходів сільськогосподарських підприємств та підвищенню життєвого рівня селян.

Крім того, зменшення розораності сприяє збереженню водних ресурсів та зменшенню використання пестицидів та мінеральних добрив. Це може призвести до зниження витрат на агрохімікати та оптимізації використання водних ресурсів, що сприяє збільшенню ефективності виробництва та зниженню економічних витрат.

Екологічні наслідки. Зменшення розораності сільськогосподарських угідь має позитивний вплив на екологію регіону. Воно сприяє збереженню біорізноманіття та екосистем, оскільки зберігає природні умови для росту різноманітних рослин і тварин. Зменшення використання агрохімікатів та збільшення використання природних методів контролю шкідників сприяє збалансованому екосистемному розвитку та зменшенню забруднення навколишнього середовища.

Крім того, зменшення розораності сприяє запобіганню ерозії ґрунту та збереженню його родючості. Збереження родючого шару ґрунту має велике значення для сталого розвитку сільськогосподарського сектора та забезпечення продовольчої безпеки.

У підсумку, зміна розораності сільськогосподарських угідь на Житомирщині має значний вплив на економіку та екологію регіону. Зменшення розораності сприяє зростанню виробництва сільськогосподарської продукції, збереженню родючості ґрунту, оптимізації використання ресурсів та зменшенню впливу на довкілля. Враховуючи ці фактори, важливо розробляти та впроваджувати ефективні стратегії землекористування та сільськогосподарського розвитку для досягнення балансу між економічними та екологічними інтересами [2].

Тенденції зміни розораності сільськогосподарських угідь на Житомирщині можна охарактеризувати такими основними напрямками:

Зменшення розораності: За останні роки спостерігається загальне зниження площі розораних земель. Це пов'язано зі зростанням усвідомлення необхідності збереження родючості ґрунту, запобігання ерозії та покращення стану навколишнього середовища. Сільськогосподарські підприємства та фермери поступово переходять до більш ефективних технологій та методів землекористування, таких як точне землеробство, сівозміна культур, захист ґрунту та інші.

Розвиток сталого землеробства: Сільськогосподарські виробники все більше звертають увагу на сталість своєї діяльності. Вони шукають способи забезпечити економічну вигоду, зберігаючи природні ресурси та знижуючи негативний вплив на навколишнє середовище. Це охоплює використання екологічно чистих методів обробки землі, збереження водних ресурсів, зниження використання хімічних добрив та пестицидів, а також раціональне використання енергії [3].

Розширення агроекологічних практик: Зростає інтерес до впровадження агроекологічних практик, які сприяють збереженню біорізноманіття та здоров'ю ґрунту. Це включає в себе використання натуральних біологічних методів боротьби з шкідниками, введення сівозміни, використання компосту та інших органічних добрив, а також збереження диких та культурних рослин на господарських угіддях.

Висновки та пропозиції. Наше дослідження тенденцій зміни розораності сільськогосподарських угідь на Житомирщині підтвердило важливість цього

показника для економічного та екологічного стану регіону. Основні висновки з дослідження включають:

Зміна підходів до землеробства: Спостерігається зсув від традиційного широкого розорювання земель до нових сільськогосподарських підходів, таких як точне землеробство та сівозміна. Ці підходи сприяють збереженню родючості ґрунту, зниженню витрат на агрохімікати та використанню водних ресурсів, а також підвищенню ефективності виробництва.

Економічні наслідки: Зменшення розораності сільськогосподарських угідь сприяє підвищенню доходів сільськогосподарських підприємств, зменшенню витрат на агрохімікати та оптимізації використання ресурсів. Це сприяє стійкому розвитку сільського господарства та покращенню економічного стану регіону. Екологічні наслідки: Зменшення розораності сприяє збереженню біорізноманіття, запобіганню ерозії ґрунту та зниженню забруднення навколишнього середовища. Це сприяє сталому розвитку регіону та збереженню природних ресурсів.

Список літератури

1. Мельник Л. Г. Екологічна економіка та управління природокористуванням. Суми: Терра, 2006. 234 с.

2. Балюк С.А. Екологічний стан ґрунтів України Український географічний журнал. 2018. № 2. С. 38-42.

3. Бамбіндра Д. І. Методичні підходи до економічної оцінки збитків від деградації земель. Землевпорядний вісник № 1, 2004 р.

Наукове видання

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Матеріали
VII науково-практичної студентської конференції

(м. Житомир, 07 червня 2023 року)

Частина I

Комп'ютерна верстка Суса Ю.Ю.

Умов. друк. арк. 4.
Поліський національний університет, 2023.
10008, м. Житомир, бульвар Старий, 7